

**AZ OCKÖ ELNÖKSÉGE
HORN GYULÁNÁL**

BECSENGETTEK

**TÖRVÉNYSÉRTŐ
BALLAGÁS**

**ARC
NÉLKÜL**

VÁSÁRNAPTÁR

HOSSZÚ ÚT

V. ÉVFOLYAM

9. SZÁM

ROMA LAP

1997. SZEPTEMBER

ÁRA: 40 Ft

LD

„LUNGO DROM”

P OSTA FORDULT V VAL

Tisztelt Szerkesztőség!

19 éves vagyok, 18 éve nevelőszülőknél élek. Amatőrként már nagyon régóta kerékpározom, most, nagy öröömre a Miskolci Vasúti Sportklub tagja lettem. Ahhoz azonban, hogy versenyeken részt vehessek, megfelelő kerékpárra lenne szükségem.

Sajnos a családom nem tud erre áldozni. Kérem önöket, segítsenek!

Tisztelettel: R. Gyula

(Aki segíteni tud R. Gyulán, nevét és pontos címét szerkesztőségünkől megkapja.)

A július-augusztusi összevont lapszámban A hortobágyi primás herceg cikkünkben a fotók csak illusztrációk voltak. Miután ezt elfelejtettük közölni, az ebből adódó félreértésért az érintettek elnézését kérjük.

A szerkesztőség

A nem kért kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldjük vissza!

Címlapon: Csabai István felvétele

LD
„LUNGO DROM”

ROMA LAP

Megjelenik havonta, a „Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségekért” Közalapítvány támogatásával.

Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány
5000 Szolnok, Aranka utca 3.
Telefon: (60) 387-293, Fax: (56) 420-110

Főszerkesztő: Puksi Éva

Tervezőszerkesztő: Pozsa József

Munkatársak: Botosné Kötő Lilla, Bubáné Csapó Ilona, Pálfi Elvira

Felélős kiadó: Farkas Flórián

Nyomdai munkák:

REPRÓ STÚDIO Nyomdaipari Egyéni Cég,
Verseghy Nyomda Kft., Szolnok
ISSN 1216-982X

FIGYELEM!
Szerkesztőségünk
elköltözött.
Új címünk:
5000 Szolnok,
Aranka u. 3.

Enciklopédia

EGY TETOVÁLT ARCKÉP

Rigó Jancsi és Chimay hercegné

A regénynek régen vége van. Chimay hercegné másnak lett a kedvese és Rigó Jancsi szép napjai továtúnak. Most az elmúlt szerelem visszfényéből élt, visszatért a régi mesterségéhez, a hegedűhöz, s a maga szempontjából bolondság lenne, ha föl nem használná az előnyére, hogy az emberek kíváncsiak reá, aki mégis csak egy világbotránynak volt a hőse, bármily akaratlanul is jutott hozzá és bármilyen kevés szellemi erő kellett hozzá. Hiába, nem érdektelen megnézni ezt az embert, s azoknak is igazuk van, akik finnyások, s Rigó Jancsit, a hercegnőt, a „szerelmöket”, s az egész ügyet lenézik és ki-nevetik, s azoknak is, akik nem igen okoskodnak, hanem az elfélekben az ösztönükre hallgatnak, az ösztönükre, amely azt súgja nekik, hiába, egy hercegnő, még ha meg is bolondul, nem kicsiség.

De nem erről van szó. Hanem arról, hogy tehát a regénynek vége lett és lesz idő, amikor ez a szakítás még sokkal régebbi, teljesen régi keletű lesz. És hogy Rigó Jancsi soha, soha, amíg csak él, nem fog megfélemedkezhetni a kedveséről. Nem belső okokból, vagy nem pusztán ezekért, hanem másért.

Egyszer Egyiptomban jártak, s akkor Rigó Jancsi betetováltatta a bal-karjába a hercegnő képét. Erről van szó. És évek, hosszú esztendőök fognak majd elmúlni, Rigó Jancsi meg-

őszül, megöregszik, talán meg is komolyodik, de azt az asszonyt, azt az időt, amit vele töltött, soha el nem felejtheti. Mert a karja, s a karján az asszony képe emlékeztetni fogja rá. Nagyszerű creje van ennek a tetovált képnek. A tetoválás ostobaság, egy régi, műveletlen, barbár kornak a babonája, de az creje félelmetes. Ez megőrökíti az emlékeket. Ha a kedvese adta volna oda neki, vagy egy hajfürtöt, szalagot – ezeket a kedves, ostobácska, érzelmes emlékeket, amelyekkel a szerelmesek egymásnak kedveskedni szoktak – s azután az emlék elveszíti az illatát, kellemtelenné válik s az ember meg akarja tőle szabadulni, semmi sem könnyebb ennél: a leveleket eltépi az ember, a képet fölégeti, a hajfürtöt, és a szalagokat, a selyemkendőket és csipkéket kidobja. De a tetovált képet sem letépní, sem elégetni, sem kidobni nem lehet, lehetetlenség ettől szabadulni, ha csak nem valamely háthorzongató, középkorba illő módon, hogy az ember levágatja a karját. Mint kép is érdekes ez a tetovált kar. Maga a hercegnő képe a legfinomabb tetovált képek egyike. És a kar is sok mindenfélét elárul és megvilágít. Mintha kissé öreges volna már. Fáradt és ráncos - és talán ez okozta, hogy a regénynek - vége lett.

(Tolnai Világlapja)

(Csemer Géza: Habiszti)

ÁMON, AZ ÁCS

Két szálfat hoztak, Ámon udvarára
és szólt a főpap: Ámon, jól
figyelj:

Kereszt legyen. Ne félj! Meg lesz az
ára.

Durva, nehéz... Ne faragj rajt
sokat.

Sürgős. És Ámon munkához
fogott.

Fejszecsapások hullottak a fára.
Akkor hajnalodott.

Felkelt az asszony is, a gyermek is.
„Édesapám, milyen két furcsa fa.
Mi lesz belőle?” „Eriggy, Salomé,
ne is kérdezd!” - döbben föl az apa.
Kis Salomé vidáman elszalad.
Milyen erős a nemrég béna láb!
De jó is volt Jézushoz vinni őt,
követve szívük halk sugallatát.
Csodálatos volt az a pillanat!

Ámon dolgozik. Készül a kereszt.
Nehéz a szíve. Ki is hordja majd?
Valami gyilkos, lator, lázadó,
nyomorult emberteste függ le rajt.
Akárkié, annak nem hirdetett
bocsánatot szelíd Názáreti,
mint öneki.

A kis Salomé sírva jó megint:
„Édesapám, ne ácsold azt a fát,
valami úgy fáj a szívem körül.”
Ámon, az ács, verejtéket törül.
És két pribék cipeli már tova.
„Hová, emberek? Csak azt, hogy
hova,
kinek? Szóljatok! Két kérges
kezem keresztet, mást mindennap
annyit ácsolt,
de soha semmit ilyen nehezen!”
„Eh, valami hamis próféta volt.
Jézus. Hiszen hallhattad a nevét.
Nem emlékszel rá?” - „Jaj!
emlékezem.”

„Ámon, vidd már a pénzt. Kell a
kereszt.
Durva, nehéz. Éppen jó lesz neki.
Ha igazán Isten fia, ne félj,
majd leszáll róla a Názáreti.
Órajta lesz, nem a te válladon.”

Ámon csak áll, csak áll, s két szót
dadog
szünetlenül: „Nem adom. Nem adom.”
„Megvettük, Ámon. Mi közünk veléd?
Ácsolhatsz egyet önmagadnak is.
Ma az ács fia, holnap meg az ács.”
„Nem, nagyurak, kérlek, ma
engemet.
Énrám sújtson le ostor, kalapács!

Ártatlan Ő. Annyit vétkeztem én.
A gyermekemet gyógyította meg!
Ha vért akartok, itt van az enyém!”
„Elég volt, Ámon. Vidd a
pénzedet.”

Kavargó, lármás, gyülelész menet.
Látni akarnak, egymáson
taposnak.

„Ni hogy vérzik! Ni már megint
verik!

Odanézzetek, már megint
leroskad!”

Ki hederítne rá, hogy valaki
ott tördeli kezét a vad menetben:
„Nem az övé! Az enyém, az enyém!
Nekem adjátok! Az az én
keresztm!”

Csak másnap reggel vetődik haza.
Semmit se szól, semmit se kér az
asszony.

A nagy kereszt ott állt a Golgotán
s ő fejjel maradt, hogy álmatlan
virrasszon
és faggassa a kereszt titkait,
a nagykeresztét...hiszen az övé
volt...

ő ácsolta... Virrasztott végtelen,
míg el nem kezdett pirkadni az
égbolt.

Most hazajött. Az asszony is remeg.
Egymásra néznek; sír bennük a
bánat.

Szívükbe hasít az a kacagó,
boldog gyermekhang. Szegény
Salomé,

szegény, ő mitse sejt. „Édesapám,
álomban láttam ám édesapámat!

Ékes királyi széket faragott
két nagy-nagy fábul. S az Úr Jézus
ráült.

Koronája volt. De egész olyan volt,
mint mikor meggyógyította a
lábom.

Fényes angyalok álltak körülötte
és uralkodott az egész világon.

Édesapám, úgy-e gyönyörű álom?”

Ámon sötét szeme látóra tágul:
„Királyi széket... faragtam neki...
és uralkodik az egész világon?
Királyi szék lesz véres
keresztfábul...”

A te váltságod az Ő vére, Ámon.
Igen, kis Salomé, egyetlen
leányom,
gyönyörű álmod volt: prófét-
álom!”

Romavezetők a miniszterelnöknél

Országos cigányvezetőket fogadott szeptember 24-én a Parlamentben a miniszterelnök. Horn Gyula magyar kormányfő tárgyalóasztalhoz ült az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat elnökségével. A több mint másfél óras eszmecserén részt vett a kormány részéről dr. Tabajdi Csaba, a Miniszterelnöki Hivatal illetékes államtitkára, az OCKÖ képviselőiben: Farkas Flórián elnök, Farkas Kálmán, Kozák János, dr. Pálfi Miklós, Raduly József és Rostás László alelnökök.

Történelmünk során ez volt az első alkalom, amikor magyar kormányfő fogadta a magyarországi romák legitim képviselőit, az OCKÖ elnökségét. Ismeretes, hogy a kormány még 1995-ben elkészítette a cigányság élethelyzetének javítására vonatkozó középtávú intézkedési csomagtervét, amelyet az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat nem fogadott el. Részben azért, mert a cigányság megkérdéztetése, javaslatai, véleménye nélkül készült. Az észrevételeket a kormány elfogadta, s ennek alapján az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat, annak elnöksége és szakértői gárdája munkához látott. Alapozva a csaknem 450 roma kisebbségi önkormányzattól érkezett észrevételekre, javaslatokra, elkészítette saját elképzeléseit, s ezt ötvözve a kormányéval, megszületett a cigányság élethelyzetének javítására vonatkozó új, átfogó, a gazdasági, társadalmi, kulturális, szociális életre kiterjedő csomagterv, amelyet a kormány elfogadott és 1997. július 24-én hatályba is lépett.

Magyarországon ez az első olyan nagyhorderejű középtávú program, amely számít és igényli az egész magyar társadalom megértését és közreműködését, elfogadja és támogatja a cigánysággal, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzattal és a roma civilszervezetekkel együtt annak megvalósítását. Horn Gyula hangsúlyozta: a cigányság élethelyzetének javítására vonatkozó középtávú prog-

ramot még nem ismeri az ország közvéleménye, a cigány és nemcigány lakosság. Ezért minden eszközt, módszert meg kell találni arra, hogy eljusson minden szintre, orientálja az embereket, hogy végrehajtásából résztvállaljanak.

Lényegében ezt a célt szolgálta a miniszterelnökkel való tanácskozás. Keresni, kutatni közösen azokat az eszközöket és módszereket, amelyek a cigányügy kezelését elősegítik, a gondokat enyhítik rövid és hosszú távon egyaránt. Mivel a cigányság a legnagyobb hazai kisebbség, de nem csupán az, élethelyzetének javítása nem hasonlítható össze más honi nemzetiségekével, és elsőrendű társadalmi ügyként kezelendő. Éppen ezért a kormány részéről van olyan elgondolás, amely szerint a cigányság ügyét teljesen külön kezelnék. Ennek megoldása különböző strukturális változásokat igényel a kormányon belül is és az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat jogállásában is.

Tapasztalatok alapján mind az elnökség, mind a kormányfő és az államtitkár részéről elhangzott: jelenleg az egyik legfőbb gond, hogy a cigányügy támogatását célzó, a gondok kezelésére, a munkanélküliség enyhítésére, a lakáshelyzet javítására, a feszülő szociális gondok csökkentésére, a cigány-iskola ügyre stb. fordított pénzek a tárcák kezéből szétfolynak s olykor nem követhetők nyomon hová is kerülnek. Megtörténik, hogy itt-ott nem is arra a célra használják fel.

Ezen sürgősen változtatni kell, központosítani a cigányság mindenoldali élethelyzetének javítására szánt forrásokat.

Nézzük milyen intézkedéseket ölel fel a középtávú csomagterv, amilyenre még nem volt példa Magyarországon, és az itt élő cigányság történelme során. A teljesség és a sokoldalúság igénye nélkül csupán érintőlegesen szólok róluk. Néhány gondolat az oktatás és közművelődés területéről. Határozat született a közoktatás és a felsőoktatás tanulmányi ösztöndíj-rendszerének és tandíjtámogatásának továbbfejlesztésére, a cigány fiatalok oktatási lehetőségeinek támogatására. Megoldják a hátrányos helyzetű cigány gyerekek tanszerellátását, étkeztetését stb. Felmérik az oktatási rendszerben fellelhető diszkriminatív tényezőket. Átfogó programok készülnek a középiskolás cigány fiatalok arányának növelésére. Cigány felzárkóztató és tehetséggondozó kollégiumokat szükséges létrehozni.

A telepkek felszámolását, életkörülményeinek javítását közmunka programokkal kell segíteni a települési önkormányzatoknak a cigány közösségekkel együttműködve. A megyei területfejlesztési tanácsok, valamint a megyei munkaügyi tanácsok a cigány kisebbségi önkormányzatokkal és az önkormányzati területfejlesztési társulásokkal együttműködve megyei koncepciót és kistérségfejlesztési komplex programokat készítenek a hátrányos helyzetű rétegek – ezen belül a cigányság – foglalkoztatási körülményeinek javítására. A határozat célul tűzi ki a cigányság munkaerőpiaci helyzetének javítását segítő képzési programok megvalósítását. Kiemelt feladat a cigány fiatalok szakképzésének segítése.

Elhangzott a tanácskozáson: a kormánynak nincs átfogó képe a szociális földprogram végrehajtásában elért sikerekről sem. Szükségesnek tartja, hogy az OCKÖ által javasolt kistérségekben szociális földprogramok induljanak, s az illetékes tárcáknak kö-

A találkozón: dr. Pálfi Miklós, Raduly József, Farkas Flórián, Farkas Kálmán, Rostás László az OCKÖ elnökségének tagjai, Horn Gyula és Tabajdi Csaba a kormány részéről (Fotó: MTI)

telezővé tette az együttműködést a Magyarországi Cigányokért Közalapítvánnyal is.

A kormány megvizsgálhatja az állami tulajdonban maradt mezőgazdaságilag művelhető területek szociális földalapba történő átadásának lehetőségét. Rendkívül fontos teendőket határoz meg a középtávú program a szociális, egészségügyi és lakás helyzet javítása érdekében. A veszélyhelyzet megelőzésére legfontosabb egy olyan válságkeret létesítése, amely azonnal segíthet a bajba jutott családokon. Végre elérjük, hogy a program megvalósítása nyomán felmérjük a cigány telepeket, kolóniákat és szükséges intézkedéseket fogantossítsanak újratermelésük megakadályozására, melyet a cigány közösségekkel együtt valósítanak meg.

Elfogadta a kormány az OCKÖ-nek a cigányság lakásproblémáinak megoldását segítő programját, mely beépül a határozatba. A térségi programok megvalósításához központi keretből biztosítanak pénzüsségeket. A határozat az érintett minisztereket diszkriminációellenes programok kidolgozására kötelezte. A találkozón azonban szóba került az is, hogy olykor ott is cigányromellenességet kiáltanak, ahol más feszültségek okoznak gondokat a polgá-

rok, cigányok és nemcigányok között. Ezzel csak a tüzet szítják egyesek, mely nem használ senkinek. Szerepelt a programban cigány fiatalok rendőrtiszti közép- és főiskolákban való képzésének segítése is.

Az egészségügyi reform keretében kiemelt figyelmet kell fordítani a cigányságot jelentős mértékben sújtó egészségkárosodások megelőzésére. Bővíteni szükséges a népegészségügyi szempontból is fontos prevenciót szolgáló különböző szűrő-gondozó szolgáltatásokat. Kiemelt figyelmet kell fordítani a telepeken lévő, a környezeti és személyi higiéniát veszélyeztető tényezők megszüntetésére. Ennek kapcsán a beszélgetésen szóba került a tiszavasvári kettős ballagatás ügye is, amelyről a miniszterelnököt tájékoztattuk.

Bár a középtávú programban részletesen szó van a cigányság történelme, kultúrája terjesztésének fontosságáról, a miniszterelnöki fogadáson hangsúlyoztuk: fontos, hogy a közvéleményben reális kép alakuljon ki a cigányságról. Ez olykor irreális, eltorzul, nem egyszer a tv-ben, az újságokban csak a negatív tendenciákat mutatják. Szóval tettük: jelenleg a Magyarországon élő közel 800 ezres cigányságnak egyetlen újságja sincs! Intézkedés történik en-

nek megoldására. A médiákban bizony szervezeti és személyi változások szükségességét is szorgalmazta az OCKÖ elnöksége.

Az OCKÖ elnöksége nem rejtette véka alá és kinyilvánította: tudatában van annak, hogy ez a középtávú program közel egy választási ciklust ölel fel, s csak akkor valósulhat meg, ha a régi-új Horn kormány marad hivatalában, vagyis, ha az 1988-as választásokon ismét az MSZP alakít kormányt. Elmondtuk: még ez esetben is a program hatékonysága jó részt attól is függ, hogy a tárcák élén, a különböző posztokon az ügy iránt elkötelezett, empatis miniszterek, államtitkárok, vezetők lesznek.

Az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat Elnöksége hangsúlyozta: a középtávú programot sajátjának tekinti, hiszen részt vett kidolgozásában. Ezért abban érdekelt, hogy meg is valósuljon. Ehhez minden segítséget, támogatást megad. Kész a munkára, az együttműködésre, mert azt reméli, hogy Magyarországon végre érezhető fordulat következik be a cigányság megítélésében, életvitelében. S ez egyáltalán nem lehet közömbös az Európába tartó országnak és a magyar nemzetnek sem.

Farkas Kálmán

S.O.S TISZABŐ

Tiszabő Jász-Nagykun-Szolnok megye sokat emlegetett települése. A 2100 lakosú Tiszaparti település 60 százaléka cigány származású. Egy általános iskolája van, mely 350 gyereket fogad. Az iskolában 95 százalékos a cigány gyermekek aránya. A 100 férőhelyes óvodában is hasonló az arány. A módosabbjai a szomszédos Fegyvernekre hordják át gyermekeiket.

Tiszabőn a munkalehetőséget illetően, Nagy Rudolf alpolgármester úr szavaival élve, teljes káosz van. Munkahely – ahol az emberek a biztos megélhetésért dolgozhatnak – nincs. Jövedelempótló támogatásból, családi pótlékából, rokkantnyugdíjból „élnek”. Néhanapján akad egy kis mezőgazdasági munka, de az ezért kapott pénz csak ideig-óráig és „tűzoltásra” elég.

– Mit tesz, mit tehet ilyen esetben a kisebbségi önkormányzat, a faluban működő cigány érdekvédelmi szervezet?

– Hiányzik az anyagi háttér ahhoz, hogy lépni tudjunk! Sajnos nem állunk a helyzet magaslatán. Megélhetési gondok vannak; a testület tagjai is azt keresik, hogyan tudna önmagának, a családjának pénzt keresni.

– Hosszabb távon azonban ez még súlyosabb gondokat hozhat!

– Kilátástalan Tiszabő helyzete. Előre láthatóan 20 éven belül nem látszik megoldás. Itt a mezőgazdasági munka az, ahol elhelyezkedni lehetne, de a vállalkozók vagy a földtulajdonosok olyan terményt vetnek a földjeikbe, amihez nem szükséges az emberi munka, gépesítve vannak. Nincs ugyan kiélezve, de van cigány-magyar ellentét. Sajnos a bűnözés szempontjából nem mondható a községünk dicséretre méltónak. Vannak betörések.

– Ezek megélhetési bűnözések?

– Nem mondhatnám. Inkább van egy pár család és akkor ezeknek a gyerekei, fiatal gyerekek törnek be, akik le is buknak egy-két napon belül.

Mekkora a segélyezési kerete a polgármesteri hivatalnak?

– Tavalyi évre a segélyezésünk abszolút kismértékben volt megoldható, csak a legalapvetőbb gondokra tudtunk fordítani, mivel borotvaélen táncolt az önkormányzat, éppen csak el tudtuk kerülni a csődöt. Számszakilag nem tudnám megmondani, hogy mennyi, de sokkal kedvezőbb ez a szociálpolitikai támogatás is, mint a tavalyi évben.

– Tiszabő sokszorosan hátrányos település. A kormánynak van-e kiemelt programja erre a területre?

– A Népjóléti Minisztériummal van kapcsolatunk. A válságkezelő programján belül a szociális földprogram az,

A súlyos gondok ellenére több épülő házat is láttunk a faluban

A szociális földprogram keretében a Csík család fehérgyökeret termel

ami működik Tiszabón és Tiszaburán is és ebben a körben mi is benne vagyunk.

– Ez mit jelent?

– Azt a földterületet, ahol a családok gazdálkodnak, támogatja a Népjóléti Minisztérium. Első évben 5 millió forinttal, később hárommal, de az idén már saját lábom kell megállnunk.

– Hány családot érint ez?

– Az első években elég minimális volt. Nagyon nehezen tudtunk összeszedni 6 főt, hogy a földet művelje. A következő évben már 25–30 család volt, később 60–70, az utolsó ciklusban már 150–160 személy is részt vett. Kukorica, búza, burgonya, zöldségtermelés volt. A lopások miatt a termelési kedv jelentősen csökkent, az idén körülbelül 15–20 főnek van veteményföldje. Az Autonómia Alapítvány is segít bennünket. A „Lungo Drom” szervezetnek nyújtott támogatásból vásároltunk 10 hektár földet. Nehezen megy a földművelés, mert az emberek nem akarnak ráköltöni, márpedig ha a földre nem költünk, akkor azon nem terem semmi. A készlet meg hiába várja valaki. Állandó jelleggel sem fog bennünket támogatni senki. Az Autonómia Alapítvány is úgy nyújt segítséget, hogy egy idő után önállóvá kell válnunk. Lehet, hogy most nagyobb csélllyel indulunk, mert tudtam vásárolni egy MTZ traktort és ezáltal a művelési költség nem fog olyan nagy összegre rúgni.

A Csík család évtizedekre visszamenően foglalkozik gyógynövénygyűjtés-

sel. Sokáig vadon szedték a fehérgyökeret, ezévből 300 kadrátot vetettek. Miután felszedik megtisztítják és apró darabokra vágják. A pehely könnyű fehérgyökérből bizony sokat kell összegyűjteni ahhoz, hogy 1 kilót nyomjon a zsák. A fehérgyökér kilója 600 forint. A hamarosan héttagúra bővülő családnak ez a fő kereseti forrása: „Ha ez nem lenne, nem tudnánk megélni!” – mondja a háziasszony.

*

A tiszaburai önkormányzat példamutatóan él a Népjóléti Minisztérium pá-

lyázat adta lehetőségeivel. Azonkívül ugyanis, hogy földterületet jelölt ki, ingyenes növényvédő szert, műtrágyát és vetőmagot biztosított a leendő új „gazdáknak”, akiknek alkalomadtán még felkészítő előadásokat is tartott a falugazdász. Ezt a nem kevés „dologgal” járó szociális juttatást egyre több cigány család veszi igénybe.

Ez évben az önkormányzat 2,4 millió forintot nyert pályázatával, ami 20 hektáron közel 30 családnak biztosított pluszjövedelmet. A program résztvevői roma családok voltak, akik teljesítették is, amit vállaltak: idén Burán a tök volt a sláger! Vetőmagjának értékesítéséből akár 40 ezer forintos jövedelemhez is juthattak. Hogy ez sok vagy kevés? Bizonyosan lehetne rajta vitatkozni, de ismerve a Dankó-telepi cigánysoron lakó legtöbb család nyomorúságos helyzetét, bizonyos: a több a semminél megfogalmazás most úgy igaz, ahogy kimondjuk.

Jövőre a tervek szerint nem csak a földterület bővül a résztvevők körén kívül, hanem a vetéskultúra is. Az új jelentkezők közül szociális rászorultság – Burán nincs ez utóbbtól jobb kifejezés – alapján bírálja el az önkormányzat, hogy ki természetesen a tökön kívül konyhakerti kultúrát és burgonyát is szociális parcelláján.

(Az új Néplap cikke alapján)

paksi

Fotó: Pálfi Elvira

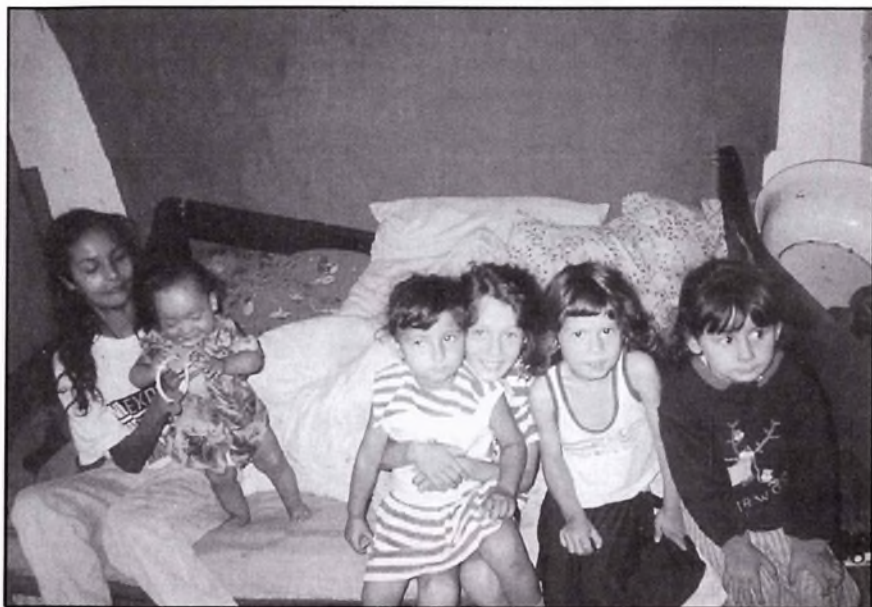

Talán neki majd sikerül tényleg hátat fordítani a nehéz éveknél

Bekerítve vagy csak elzárva?

Minden városnak vannak jellegzetes, különlegességeiről ismert kerületei, részei, épületei. Nagykanizsán ilyen a Dózsa György út 73–75. szám alatti hatalmas lakótömb. 1868-ban épült, ez volt a város első laktanyája. A város építette a 20-as honvédok számára és József Főherceg nevét adományozta a maga nemében nagyon szép épületnek. 1945–46-ban Petőfi Sándor nevét vette fel, aztán az újonnan épült laktanyák kiszorították funkciójából, s a város átadta a lakásnélkülieknek. Gyors ütemben történt az átalakítás, mintegy száz család költözött be. Itt az IKJ nyilvántartása szerint ma 104 lakás van. A tréfás-kedvű kanizsaiak csak „citromsziget”-nek nevezik ezt a helyet, no egyáltalán nem a déligyümölcsre gondolnak, amikor kapcsolatba kerülnek a lakóival.

Már régen készültem, hogy körülnézzek a laktanyaépületben, de múltbéli tapasztalataim valahogyan visszatartottak. Emlékeztem a 20 évvel ezelőtti időszakra, amikor az általános iskolás korú gyerekek innen mind a mi iskolánkba jártak, és nem volt ritka, hogy az osztályfőnökök a családlátogatáshoz rendőri segítséget kértek.

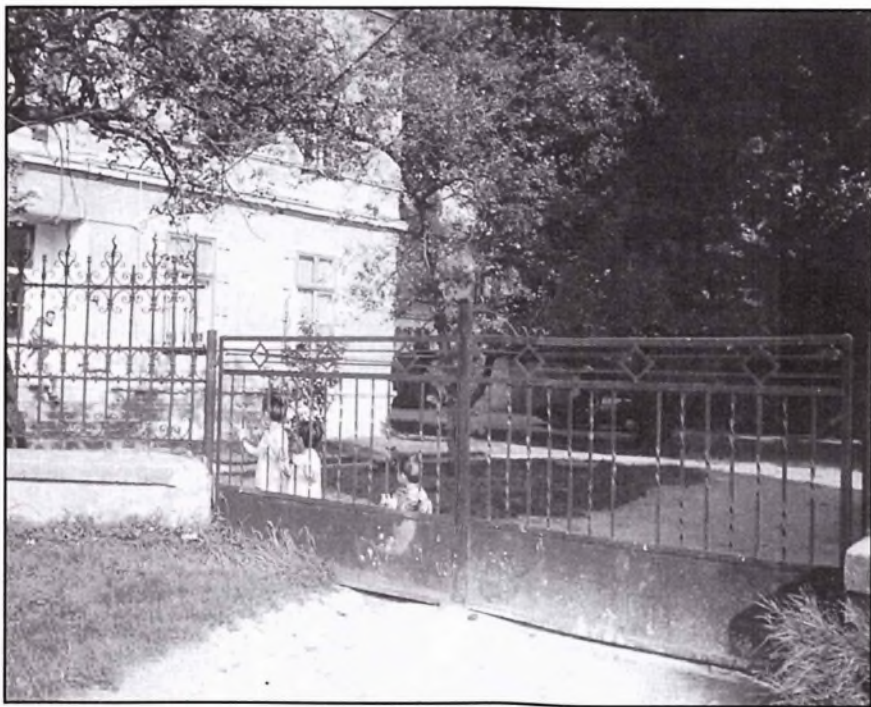

A citromsziget apróságok otthona

Mielőtt azonban útrakeltem, beko-pogtam a polgármesteri hivatal Szociális és Egészségügyi Osztályára. Tájékoztatásuk szerint kb. 1200–1300 ember él itt összezsúfolva, többnyire komfort nélküli lakásokban. Néhány felújított, félkomfortos, elbarikád-zott lakásban idős házaspár tengeti napjait, de a lakók többsége, mintegy 80 százaléka cigány család, fiatalok

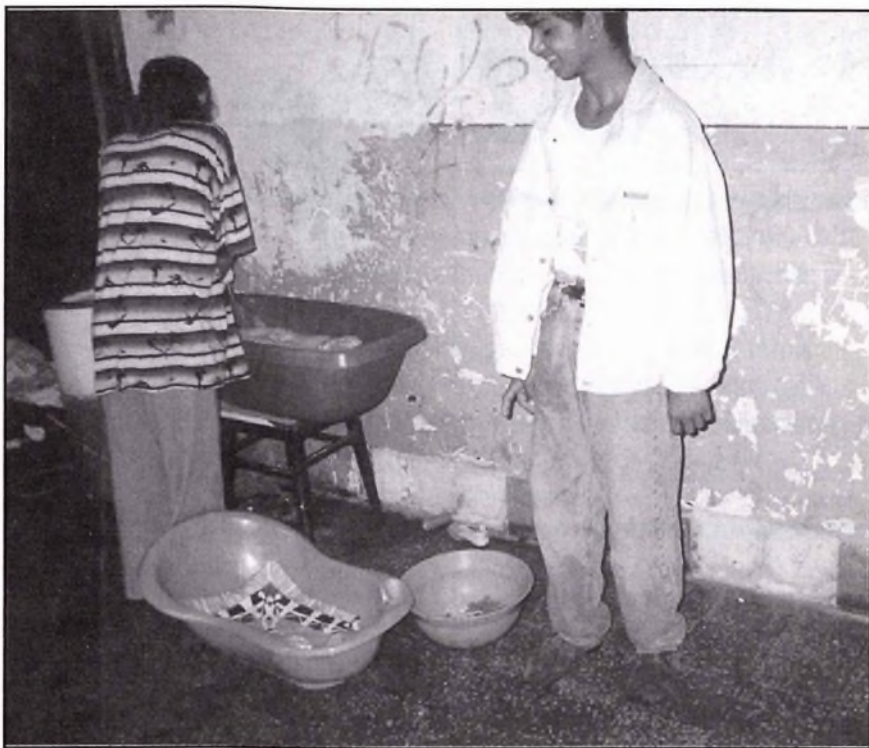
és középkorúak, sok gyerekkel. Pontos adatot senki nem tud, mert bőven van önkényes lakásfoglaló, a rokono-kat befogadó, Romániából idetelepü-lő, vagy ezt a helyet csak átmeneti szállásként használó ember. Közülük nem igen akad egy sem, se felnőtt, se gyerek, aki a város szociális ellátásá-ból valamilyen módon ne részesülne. A nyilvántartások szerint majdnem 900 fő kap segélyt: lakásfenntartási, rendszeres nevelési, étkezési térítési, beiskolázási, közgyógyellátási, és so-roolhatnám tovább. Sok a rokkant, a beteg, az elesett. Innen kerül ki a vá-rosi statisztika szerint a legtöbb álla-mi gondozott gyerek.

Hatalmas víztócsákat kerülgettem a földszinten és az első emeleten is, amikor nagy óvatosan feljutottam a másodikra. **Horváth Piroskát** keres-tem, akiről azt hallottam, hogy nem vált meg gyerekeitől, mindenáron ra-gaszkodik hozzájuk, neveli őket, ahogy és amiből tudja. Lakásuk egyetlen szobából áll. Két heverő, fa-lipolc, edények, hokedlik (néha asz-talként is szolgálnak), s egy villany-rezsó. Ez utóbbi azért is szemet szúrt, mert a beszélgetésből hamar megtud-tam, hogy nincs sem villanyuk, se gá-zuk. Hogy télen mivel fűtenek? Sej-telmes mosoly erre a válasz. A vil-lanyrezsőt úgy üzemeltetik, hogy a sógorasszonytól, a szomszéd lakásból

Rácsok mögött van jövő?

egy szál kábelén vezetik át az áramot. Balesetveszély? – ugyan, kérem, kit érdekel az? A mosás felől is érdeklődtem, mert az egyhetes piri-nyó, a csudaszép Valentin nevű kisfiú nemesak habtisza pólyában, hanem gondozott ágyneműhalom közepén szunnyadt. Piroska erre sem adott kielégítő választ. Viszont gyerekeiről bőségesen mesélt. A 31 éves, hajdán biztosan szépeknek mondott, de ma már tönkrement fiatalasszony büszkén mondta, hogy mind az 5 gyerek egy apától való. A legnagyobb, a 13 éves Szaboles Csapiban, a cigánykol- légiumban lakik. Igaz, még csak 5. osztályos, de Piroska nagyon reméli, hogy elvégzi az általános iskolát, szakmát is tanul, „eljut valahová”. Vagyis innen el! Az újszülött szopik, így három gyereket kell etetni. Mi-vel? A fő étel a paprikás krumpli, a káposztás és a krumplis tészta. Gyúr- ni nem lehet, nincs is hol, tehát csak a száraztészta jöhet számításba. Pi-roskával gyors számvetést csinálunk: a családi pótlék és a munkanélküli já- radék összesen havi 31.200,-Ft. Eb-ből élnek most öten, iskolaszünetben hatan. Az apa személyéről és hollété- ről az anya mélyen hallgatott. Gye- rekkorában igazi családban élt, nem itt és így, összezsúfolva. A csalá- dösszetartást apjától és anyjától ta- nulta. A jövőre nem szeret gondolni, nem is akar, nincs is előtte semmiféle

Szabolesből talán lesz „valami”

perspektíva. Mindig a ma jut eszébe, az, hogy még tejet is tudjon venni a gyerekeknek. Csak a gyerekekért él, de hogy ők mire nőnek fel, arra nem volt válasza.

Érkezésem nagy attrakció volt, aki meghallotta, s befért, betódult a pici szobába. Azt gondolták, hogy nem vagyok szociális munkás, hiszen va- sárnap délelőtt látogattam el a Cit-

romszigetre. **Orsós István**, 34 éves családapája keseregve foglalta össze azt, ami az agyamban motoszkált. Ezek az emberek gettószerű körülmé- nyek között, összezsúfolódva élnek itt, mintha „leírták” volna őket. Ő szerencsésnek tarthatja magát, hiszen állandó munkája van, a RUBAI Kft. építkezésein dolgozik. Az itt lakókat gyakran csencseléssel vádolják, de hogyan éljenek meg, ha nincs mun- ka? Állítása szerint mindegyik értel- mes, egészséges férfi szeretne dol- gozni. Elfogadta a feddésemet is, hogy nemtörődöm módon lézenge- nek, az udvart felverte a gaz, a folyó- kon a tócsákat kerülgetik, de a vizet még kisépni sem képesek. Ha adó- dik pár felesleges forint, sörre költik.

Ahogy a végtelenül kopott, koszos, mállófalú folyosókról a napfényre ér- tem, s a patinás épület múltat idéző díszkapuján át az utcára jutottam, egyre csak az foglalkoztatott, hogy hány ilyen nyomornegyed, gettószerű cigánytelep van ma Magyarországon. Mert van, s a szociológusok vizsgáló- dásai szerint számuk nem csökkent, inkább nő. Az már felesleges beszéd, hogy ez mindnyájunk szégyenfoltja. A szónál ide sokkal több kell!

Kép és szöveg:
Büki Erzsébet

A kapu és az élet itt málladozik

ÓZD - 1997.

1996-ban alapította az Ózdi Cigány Kisebbségi Önkormányzat az „Ózdi cigányokért” elnevezésű kitüntetést, melyet második alkalommal az augusztus 15-én megtartott ünnepségen idén tízen vehettek át.

Kótai Aladár, a kisebbségi önkormányzat elnöke a vendégek köszöntése után elmondta, hogy ezzel a kitüntetéssel, a szerény ajándékkal és jutalommal fejezik ki tiszteletüket mindazok iránt, akik több éves, évtizedes munkával segítettek és segítenek ma is a cigány kisebbség helyzetén.

– Az Önök segítő szándéka, tenniakarása bizonyíték arra, hogy csak összefogva, cigány és nem cigány, együtt érhetünk el eredményeket. Kérem, hogy a jövőben is dolgozzunk együtt, tudásuk, tapasztalatuk birtokában támogatassák munkánkat – fejezte be a megnyitóját az elnök.

Raduly István a Művelődési Minisztérium Kisebbségi Főosztályának osztályvezetője rendhagyó, egyben rendkívül fontos eseményként értékelte ezt a díjátadást. Sajnos hasonló kezdeményezésre az országban máshol nincs példa, bár véleménye szerint szükség lenne rá. A cigányságnak magának kell észrevennie a segítő kezet, de nem elég a segítséget elfogadni, figyelni is kell ezekre az emberekre. Egyben kérte a kitüntetetteket, ne az ajándék értékét nézzék, hanem magát a gesztust fogadják pozitívan.

Ezután Kótai Aladár átadta a kitüntetéseket, mindannyiuk munkáját egyéni leg értékelve.

S most álljon itt a tíz név, s néhány szóban az elnök, illetve az elnökség véleménye a díjazottak munkájáról.

Balogh Rudolf

Immár 50 éve szórakoztatja hegedűjátékával közönségét. Ózdon és a környék településein ismert és elismert prímás, aki eddigi munkássága alatt sok, a zene iránt fogékony fiatalot oktatót, akik közül sokan ma is zenészként keresik kenyerüket.

Balogh Gusztávné

Az elsők között vett részt cigány szervezetek létrehozásában, irányításában. Évek óta elnöke az Észak-magyarországi Roma Unió ózdi szervezetének. Élete folyamán rendszeresen képezte magát, főiskolára járt, példát mutatva ezzel mindenkinek.

Budai László

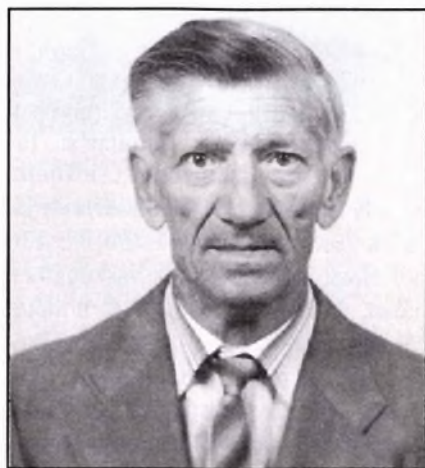

Munkája mellett már 30 éve dolgozik a város közrendjének, közbiztonságának fenntartásáért. Alapítója az egyik polgárőr csoportnak, tevékenyen részt vállalva a szervezet helyiségének kialakításában, berendezésében. Ennek a csoportnak vezetője is. Jelszava: béke és rend.

Seres Géza

Nehéz családi sorból, magánéleti buktatókon túljutva kezdett új életet, majd sikeres vállalkozó lett, behízyonyítva, hogy az erős akarat és elszántság birtokában a lehetetlennek tűnő feladatok megoldására is képes. Vállalkozóként sok cigány ember számára biztosított munkát, olyanoknak, akik évekkel ezelőtt elveszítették munkahelyüket, s csak alkalmi munkából tudták eltartani családjukat.

Danyi Béla

Béla bácsi nem ózdi, Hangonyon lakik, és az ottani kisebbségi önkormányzat elnöke. Túl a 70. életévén is fiatalokat megszégyenítő energiával dolgozik, s ötleteivel, véleményével az Ózdi Kisebbségi Önkormányzat munkáját is segíti.

Hevesi Imréné

Nyugdíjas pedagógusként jelenleg a kiscigány iskolában tanít. Pályája során nagy súlyt fektetett a hátrányos helyzetű cigány gyerekek képzésére és nevelésére, átérzve, hogy a cigányság számára az egyik legfontosabb kitörési pont az oktatás.

Dr. Kecskés Ibolya

Őzdi egyik peremkerületében, Várkonyon gyermekorvos, ott, ahol a legmagasabb a városban a cigány lakosság aránya. Lelkiismeretes munkája eredményeként már számtalan alkalommal hívta fel a figyelmet a felmerülő egészségügyi gondokra, előre jelezve annak várható következményeit is. A kisebbségi önkormányzat mellett működő Egészségügyi Bizottság tagjaként sokat tesz a cigányság egészségmegőrzésének érdekében.

Filep Gyuláné

Az Észak-magyarországi Regionális Átképzőközpont őzdi kirendeltségének vezetőjeként számtalan olyan tanfolyamot szervezett, melynek tanulóelsősorban cigányságköréből kerültek ki és közülük azóta jónéhányan már munkát is találtak.

Kellóné Mezőtúri Mária

Egy sajnálatos baleset során lakásában égett egy fiatalasszony egyik gyermekével. Másik gyermeke is súlyos sérüléseket szenvedett, ezért sokáig nem tudott iskolába járni. A tanárnő lelkiismeretes korrepetálásának köszönhetően a gyermek végén sikeres záróvizsgát tett, így a következő tanévben ismét együtt tanulhat régi osztálytársaival.

Kovács Géza

Önkormányzati képviselőként, kisebbségi tanácsnokként fáradhatatlanul dolgozik, szinte nincs nap, hogy ne keresné fel a kisebbségi önkormányzat irodáját, és nincs olyan helyzet, amelynek megoldásában nem próbál segíteni.

*

A kitüntettek nevében Filep Gyuláné mondott köszönetet, külön kihangsúlyozva, hogy már számtalan esetben vett részt hasonló díjátadáson, de még ilyen személyhez szóló, méltató emberi szót sehol nem hallott.

Az ünnepség záróakkordjaként Strohmayer László polgármester mondott pohárköszöntőt. Gratulált a kitüntetteknek, további munkájukhoz sok sikert és jó egészséget kívánva, majd elmondta, mindig nagy öröm számára, ha részt vehet egy ilyen rendezvényen, ahol nem csak problémákról, hanem az eredményekről és sikerekről is lehet beszélgetni.

„INDIÁN LÁNY”

Emlékszel? Mindketten első napjainkat töltöttük az iskolában. Te mint kisdíák, én mint kezdő pedagógus. Együtt jártunk napközibe. Sajnos Te nem az én csoportomba kerültél, de szünetekben mindig találkoztunk.

Pici, törékeny kislány voltál; arcocskádat két hosszú, sötét fonat keretezte. Én csak úgy hívtalak: indián lány.

Mindennap vittem neked valamit, többnyire édességet, karácsonyra pedig neked ajándékoztam a legkedvesebb babám. Sokáig azt akartam, hogy az én kislányom legyél, de hát ez butaság volt, hisz volt egy kedves nagymamád, aki nevelt Téged, és egyáltalán! Nem egy játékbaba voltál, akit haza lehetett vinni!

Az úgynevezett „cigányváros”-ból gyalogoltál be mindennap az iskolába. A táskád csaknem nagyobb volt, mint Te. Ha esett az eső és sártengerré vált az egész telep, a Te csizmácskád – a nővérednek köszönhetően – mégis tiszta maradt.

„Ő az én indián lányom. Ő más, mint a többi gyerek” – mondtam a kedves konyhás néniknek, akik sehogy sem értették, miért látlak különlegesenek. Nekik, csak egy kislány voltál a sok közül.

Emlékszel arra a napra, amikor jött a bácsi, akit a gyerekek csak „tetűbácsinak” hívtak? Padsorokként sorba kellett állni előtte, és ő mindenkinek megnézte a fejét. Azokat a percekét én, mint nevelő is mindig végigigizgultam. Értetek. Gyerekekért. Féltettelek beneteket a szégyentől. Mert micsoda szégyen volt az, ha valakinek volt a fejében. Önmagatok előtt.

És azon a napon Téged is félreállított az a bácsi. Téged, akinek mindig ragyogóan fényes és tiszta volt a hajad. Lehajtott fejjel álltál, megsemmisülve. Nem láttam a szemedet, de tudtam, hogy tele van könnyel. És mikor rám néztél, a könnyek között a félelmet is láttam a szemedben: „Most már nem szeretsz?” – kérdezted némán. „De, szerettek.” – válaszolta a szemem.

Tudod, mindez most csak azért jutott az eszembe, mert Tiszavasváriban a cigány gyerekek nem ballaghattak azon a napon, amikor a többiek. Az ottani pedagógusok azt mondják, azért, mert tetvesek és rühesek voltak.

Sokat gondolok arra, vajon mit érezhettek azok a gyerekek? És vajon mit a pedagógusok?

paksiéva

Mikor előző cikkem anyagát készítettem, elhatároztam, hogy terepszemlére megyek Karcagon az egyik cigányok lakta városrészre, mert így én is saját szememmel látom, hogy mit jelent a beiskoláztatás az ő számukra és talán arra is fény derül, hogy milyen nehéz is a sorsuk, milyen körülmények között próbálják megoldani a megoldhatatlan gondokat. Elindultam, hogy lássak. Batyumban csak az elszántság lapult és hűségecs fegyverhordozómmal, a széllel értem oda. A látvány megdöbbentő volt. Por és homokfelhő kavardott körülöttem az augusztus délutáni perzselő napsütésben. Méteres gaz, és szemét-hegyek tornyosultak mindenhol. A romos – vagy az aligha mondható befejezettnek – házak között, melyeken se ablak, se külső vakolet, nemigazán civilizált élet lappang. Sok házban, mint később megtudtam, se víz, se villany, mintha távol lennének mindentől, ami az ember számára oly fontos az élethez. A házak, a gyom és szemét kupacok között rongyos és mezítelen gyerekek játszanak, és értetlenül néznek rám; mit akarhat ez az idegen? Úgy gondoltam, először az utcán kérdezősködöm, mielőtt családokhoz kopogtatok be. Megszóltok egy asszonyt, aki arra vetődik a kicsi gyerekekkel. **Tóth Ernőné** is itt lakik a város ezen részén a Napsugár utcában. Három gyermek édesanyja. Halmozottan hátrányos helyzetű gyerekekről kell gondoskodnia. Megtudtam, hogy a három gyerek közül kettővel van igazán a gond. A legnagyobb gyermek iskolaköteles, de értelmi szintje nem éri el az iskolaérettségi szintet, így ő a gyógy-pedagógiai intézet tanulója. A középső gyerek még óvodás és a legkisebb pedig tartós betegségben, asztmában szenved. Rá kiemelt családi pótlékot kap, és jelenleg még gyesen van vele. Férje szociális támogatást kap, mivel a munkanélküli támogatást már kimerítette és ezen kívül alkalmi munkákból tengetik életüket.

– Mit jelent az iskolakezdés, milyen anyagi problémák adódnak?

– A szeptemberi iskolakezdés komoly gondokat hozott. A nagyobbik gyerekekre eddig 7000 forintot, az óvodásra 5000 forintot költöttem, de még a fele sincs meg annak, amire a legnagyobb szükség lenne. Én mondom, ez legyen a legkisebb gond, mert most a

legfontosabb a télre való készülődés, a tüzelő megvétele, hogy legalább a szobát tudjuk fűteni. És még nem beszéltem arról, hogy mit fognak, fogunk enni, mit teszünk a szájukba. Kérdezem, hogy a városi szintű támogatásról tud-e. Meglepetve nézett rám. Támogatás? Ő még sosem kért támogatást vagy szociális segélyt. Nehezen érti, hogy a város minden iskolaköteles gyermeke 1200 forint támogatási segélyben részesül a tankönyvek megvételéhez, hogyan jön ez az ő dolgához, hisz a tankönyvet és a tanszereket már megvette. Nézem a sovány, jó külsejű fiatal asszonyt és elszorul a szívem. A szegénység és a kitaszítottság peremén csak a büszke öntudatát látom a szemeiben. Ő még soha sem kért segélyt és nem érti, mit akarok én azzal az 1200 forinttal, hisz az csak csepp a szegénység tengerében.

Az utcáról után **Duka Attilához** vezetett az Észak utca 10. szám alá. Ő négy gyereket nevel feleségével együtt. A szerényen bútorozott kis lakásban tisztaság és rend volt. Nem vártak vendéget, de azért barátságosan beinvitáltak. Mikor megkérdeztem mit jelent nekik az iskolakezdés, Attila máskor mindig mosolygós arca elkomolyodott.

– Ez mindig súlyos gond nekünk. A legnagyobb gyermekünk, Gyöngyi, most lesz 8. osztályos, Henrietta pedig 6. osztályos lesz. Nikolett nagycsoportos óvodás, jövőre lesz első osztályos, így az óvoda most nagyon fontos számukra. A kicsi Attila egy éves, vele gyesen van a feleségem. A kicsi légcsőszűkülettel és bronchiáléval született. Sok odafigyelést és gondoskodást igényel. Ezek alapján az iskolakezdés igen nehéz. Másfél éve vagyunk a baptista gyülekezet tagjai és a hitestvérek sokat segítenek nekünk. Nehéz elmondani azt a jó érzést, amit tőlük tapasztalunk.

Átvállalták a gyerekeink tanévközdési költségeit, ruhákat kapunk, néha pedig munkát is ajánlanak, és azt hiszem sohasem tudjuk majd ezt nekik meghálálni. **Győri Máté** lelkipásztor testvér segítségével az azt hiszem nem mennének gyerekeink iskolába, mert nem tudjuk fizetni a költségeket utánuk. Másra sincs elég pénzünk.

– Attila, te legalább dolgozol valamit?

– Sajnos nem dolgozom. Gerinc-sérvvel leszálalkoltak, így most rokkantnyugdíjas szociális segélyt kapok, ami 8050 forintot jelent. A leszálalkolás miatt ez pár száz forinttal emelkedik majd.

– Ha jól számolok, akkor a gyeshől, a családi pótlékból és a te segélyedből éltek hatan. Milyen fizetési kötelezettségek van még?

– Hát itt lenne az építkezési kölcsön fizetése, ami az elmaradások miatt most 6000 lett, a villany, a víz, a téli tüzelő megvétele, a gyerekek ruházata, a tisztasági szerek megvétele, és a koszt a mindennapi megélhetéshez. Az Isten eddig is segített, és tudom továbbra is segít majd.

Valóban nagy hit kell nekik és másoknak is, hisz sok erőpróba vár rájuk még, amíg kitavaszodik. A tél mindig is kemény ellenfele volt a szegény embereknek, s a mostani időkben a szegények talán még szegényebbek, mint valaha, és ide most valóban az Isten oltalmazó, segítő keze kell.

Alex D'Saide

BECSENGETTEK

Anyám azon a napon szépen felöltöztetett, megfogta a kezem, s nyakamban a vászonbakóval, benne a palatáblával, palavesszővel, olvasókönyvvel, elindultunk az iskolába. Római katolikus lévén több kilométeres gyaloglással jutottunk el a római katolikus templom mellett magasodó iskolába a felvégről a cigánysorról, a Csisznyikókból, ahol éltünk-laktunk.

Ezen a napon új élet kezdődött életemben. Anyámnak, az analfabéta **Ökrös Marinak** talán éppen ezért volt gondja arra, hogy tanuljak, rendszeresen elmenjek az iskolába, mert azt akarta, hogy én betűvető-olvasó ember legyek, ne olyan, mint ő. Írni-olvasni nem, de számolni annál inkább tudott. Melyik roma asszony ne tudna? A gebelében, vászonzacskóban őrizte a pénzt, amit az ócskapiacra eladott ruhákért kapott.

Állandó, kitaró felügyelete és türelme mellett végeztem el az elemi iskolát, jártam a polgárba a Pándy utcára, míg fel nem vettek a Miskolci Evangélikus Líceum Tanítóképző Intézetbe. No ide már nem hordhatta utánam a déli ebédet, az évek alatt megszokott zsíros vagy cukros kenyeret, az olcsón vásárolt hibás almát, a hentesnél kapott, a felvágottak végeiből származó maradékokat.

En az anyámnak köszönhetem, hogy nem maradtam ki az iskolából, hogy megszerettem a tanulást, s megfogadtam, már csak Ökrös Marira való tekintettel is teljesítem végső akaratát. Óvott, féltett, minden feltételt megteremtett, csak tanuljak. Nagyon, de nagyon vigyázott arra, hogy mint roma gyerek semmivel se legyek alávalóbb a többinél, tisztán, gondozottan menjek az iskolába. Az ócska ruhákból került rám is ez-az, s megesett, hogy új ruhát kaptam. Egy szilvakék öltönyre most is emlékszem. Ezt a színt valahol meglátta, s mindig mondogatta, Kamucikám! Egy ilyen szilvakék öltönyt szeretnék neked csináltatni **Molnár Károly** bácsival. Ő volt a szomszédunk, a szabómester.

Ha nem csal az emlékezetem, legalább két év múlva került sor a szilvakék öltöny megcsináltatására, ekkorra gyűjtögette össze rá a pénzt a gebelében őrzött vászonzacskóban. Nem volt boldogabb anyja a világon. Amikor elkészült, felöltöztetett, gyönyörködött bennem, s elindított az évszázóra.

Ő kerítette elő minden esztendőben az iskolába járásom összes költségeit. Ruhát, cipőt, ennivalót, könyveket, füzeteket, mindent. Soha nem felejttem el, amikor a rokonságtól, idegenektől, is-

merősködtől valósággal összekoldulta az utazási költségre valót. Csak így tudtunk Miskolcon a tanítóképzőben folytatni tanulmányaimat.

Akkor még nem osztogattak tanszersegélyt, nem segítették a hivatalok a cigány tanulókat. Nem voltak pályázatok, amelyekkel tanulmányi ösztöndíjakat juttattak volna roma fiataloknak. Nem voltak cigány önkormányzatok, akik gondolhattak volna a roma gyerekekre, iskolába járásuk költségeinek fedezésére. Ám akkor is voltak olyan cigány asszonyok, mint Ökrös Mari, az anyám, akik végigkísérték életútjukat gyerekeiknek. Vállaltak minden áldozatot. Erre manapság is szükség van. Az a roma anya, apa cselekszik helye-

sen, aki gyerekei taníttatására, jövőjére gondol és áldoz rá.

Fontos, hogy szegénységükhöz mértén ne feledkezzenek meg az iskolába járó roma gyerekekről önkormányzataink se. Tehetségükhöz mértén segítsék a kis nebulókat. Úgy, mint ahogy az egyik aprócska nyírségi faluban tette a roma önkormányzat, Ópályiban 150 ezer forinttal támogatta a roma gyerekek iskolakönyveinek megvásárlását.

Hazánkban csaknem félezer településen él, működik a roma kisebbségi önkormányzat. Ha tetejük, áldozanak az iskolát most kezdő és azt folytató gyerekekre. Úgy, mint ebben példát mutatott az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat, amikor arról döntöttek, hogy tanulmányi ösztöndíjjal segíti a roma főiskolai és egyetemi hallgatók tovább tanulását.

Farkas Kálmán

A Rajkó zenekar és a Talentum tánckar

A Rajkó Zenekar a világon egyedülálló művészeti együttes. A 40 éve alakult társaság fiatal cigánymuzsikuskok együttese, legidősebb tagja sem több 25 évesnél. A zenekar az állandó megújulás, a fiatalság és a tehetség jelképe. Tagjai az évszázados hírvígányzenész - dinasztia ősi zenei tehetségét a hagyományait őrzi. Professzionista szakmai tudásukat a zenekar mellett működő Rajkó zeneművészeti iskolában sajátítják el, megőrizve a virtuozitáshoz szükséges képességeket. A Rajkó zenekar a formációk gazdaságát kínálja. 50 tagú koncertező zenekarként ugyanúgy szerepel a világ színpadain, mint 6-8 személyes kamaraegyüttesként vagy ének- és tánc kísérvő zenekarként. A Rajkók előadásában - a műsor jellegétől függően - egyaránt hallhatók a cigányzene, népzene az operett és klasszikus zeneirodalom legsikeresebb művei. E változatossággal magyarázható, hogy a zenekar egyszerre több meghívásnak is eleget tud tenni, akár több ország színpadain is szerepelhet egy időben. Sikerüket számos tévé -, rádiófelvétel és hangfelvétel ugyanúgy őrzi, mint Európa, Észak- és Dél-Amerika, a Távolkelet és Ausztrália sok városainak közönsége.

A Rajkó zenekar ikertestvére a Talentum Tánckar. Ez az együttes is 4

évtizedes múltat tekint vissza. Tagjai hivatásukra 8-10 éven át intenzíven készülő fiatal táncosok. Művészi munkájukat - „minden műfajban a legjobbat, a legmagasabb szintet!” - gondolat jegyében végzik. Ebből adódóan, fő művészeti águk a néptánc mellett otthon érzik magukat az operett, a balett és a modern táncok világában is. A 60 tagú együttes egy időben képes 3-4 műfajban, több helyszínen szerepelni.

A Tánckar és Rajkó zenekar leggyakrabban közös előadásokon, turnékon szerepel, egész estét betöltő folklór vagy operett műsorával. A széles nyilvánosság mellett szívesen fellépnek kamaraprodukciókban, klubokban, nemzetközi estélyeken, rendezvényeken is.

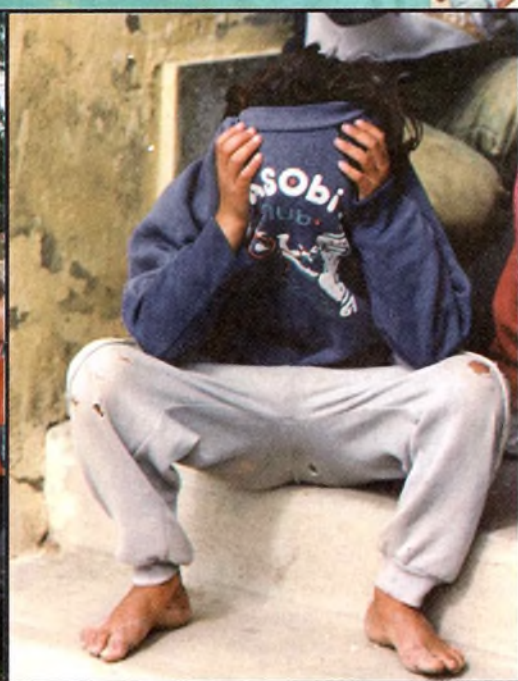
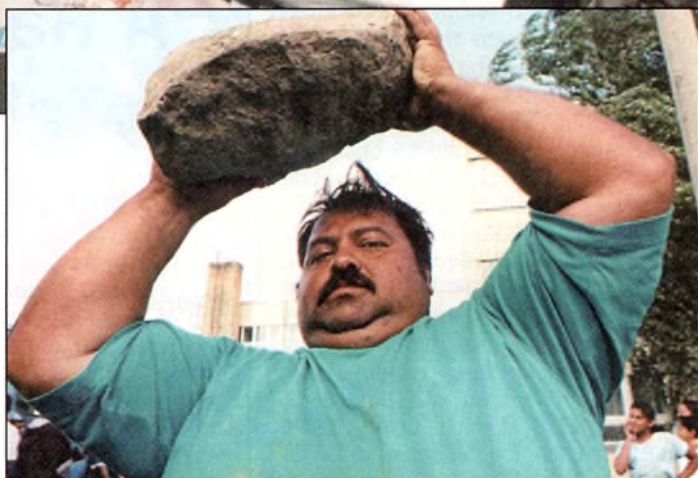
A Rajkó Zenekar és a Talentum Tánckar fenntartója a Talentum Alapítvány. Saját forrásaira, hazai és külföldi mecénások támogatására építve, önállóan működteti nemzetközi tánc- és zeneművészeti iskoláját és más művészeti társaságokat, csoportokat.

Címük: **Talentum Alapítvány, 1074 Budapest, Rottenbiller út 16-22. Telefon: 122-48-41, 141-57-00.**

Farkas László

TISZABURAI FALUNAP

A már rendhagyó falunapi rendezvényt szombaton délelőtt tíz órától éjfélig a tiszaburai Általános Művelődési Központ udvarán és a Művelődési Házban tartották meg, a Kisebbségi Önkormányzat, a Fiatal Romák Országos Szövetsége, a Lungo Drom helyi szervezete és a Művelődési Ház rendezésében, az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzat (OC-KÖ) védnökségében.

Farkas László települési képviselő, a Kisebbségi Önkormányzat elnöke, valamint **Balla Ferenc** a tiszafüredi rendőrkapitány megnyitója után Tiszabura, Tiszaderzs, Kisköre és a Tiszafüredi Rendőrkapitányság labdarúgó csapatai párosítását követően a mérkőzés, **Lukács Mihály** az OC-KÖ képviselője kezdő rúgásával indult.

A négy csapat rendkívül nagy és sport-szerű összecsapásait követően a kupát, Tiszaderzs csapata nyerte, a második a Tiszafüredi Rendőrkapitányság, a har-

A vers kategóriában **Mizsei Mónika**, **Túró Katalin** és **Fehér Gabriella**, az énekeseknél **Puzsoma Lehel**, **Túró Katalin** és **Fehér Sándor**, a diszkótáncban **Németh Erzsébet**, **Túró Csilla** és **Német Mária**, míg a cigánytánc kategóriában **Fátyol Márton**, **Fehér Gábor** és **Osuszth Éva** lett dobogós.

Az est talán legnagyobb érdeklődését a „Miss Tiszabura” szépségkirálynő választása keltette, ahol a „királynő” **Puzsoma Rita**, míg udvarhölgyei **Fehér Anita** és **Puzsoma Edina** lettek.

A vetélkedők sorozatát a díjkiosztás, majd a jól sikerült napot, ahol több száz ember kapcsolódhatott, a rendhagyó bál zárta éjfélikor.

Farkas László

Fotó: Csabai István

madik Kisköre és végül a sort Tiszabura csapata zárta. A mérkőzés legjobb és legsportszerűbb játékosának teljesítményét **Balla Ferenc** rendőrkapitány különdíjjal jutalmazta.

A Szolnoki Rendőrkapitányság „Pelikán” akciósorozatjának fegyveres bemutatója után Tiszabura „Toldi Miklósának” versenye zajlott. A korábbi évekhez hasonlóan verjétkes küzdelemben, **Fehér János** állhatott a dobogó legmagasabb fokára, míg **Csonka Istvánnak** a második, **Mága Dezsőnek** a harmadik hely jutott.

Nagy érdeklődés közepette zajlott a motorkerékpárosok versenye, ahol **Mészáros Béla** foglalta el a csúcsot míg **Túróczy Zsolt** a második, **Kiss János** a harmadik hellyel kellett, hogy megelégedjen.

Érdekesnek tűnt az iskolás korosztályú gyermekek kerékpárversenye, ahol ifj. **Fehér János**, **Mészáros Richárd** és **Puzsoma Kálmán** lett a győztes sorrend.

Az előző évekhez hasonlóan feszült érdeklődés közepette kezdődött meg a Ki mit tud?

Megjegyzések az elkülönített ballagásról

Tisztaságot a telepen és az iskolában!

Ami megtörtént, azt nem lehet meg nem történné tenni. A tények makacs dolgok. Felesleges velük vitatkozni. Márpedig az elkülönített ballagás megtörtént Tiszavasváriban, a Pethe Ferenc Általános Iskolában június 12-én. Ezen a napon valamennyiünk öröme újabb 15 cigány gyermek fejezte be az általános iskola nyolc osztályát. És ez is tény! Eredmény, s ezért a fáradozásért köszönet illeti az iskola pedagógusait.

Legjobb tudomásom szerint nem az idei volt az első alkalom, amikor végzős roma gyerekek ballagtak Tiszavasváriban. De nem elkülönítve a nem cigány gyerekektől, hanem velük együtt! Erről annak idején fényképek is készültek, s őrzik a cigány családok. Akkor, néhány évvel ezelőtt a Tiszavasvári Széles úti telepről iskolába járó gyerekek között nem volt tetves, nem volt rühes senki sem? Vagy csak nem szóltak róla, elhallgatták? Vagy valóban mindent megtettek annak érdekében, hogy a telep gyerekek tisztán üljenek az iskolapadokba?!

A külön ballagás tényéről az első között értesültünk, érdeklődtünk, s ítéltük el. E sorokat a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlésének biztosa vizsgálatának ismerete és eredménye nélkül írom. A külön ballagás tényének ismeretében beszélünk **Sulyok József** Tiszavasvári város polgármesterével, aki elmondta: „Az iskola vezetése őt is megkérdezte, mielőtt a külön ballagás ténye felől döntöttek volna. Ő nem tartotta helyesnek, s azt mondta, gondolják meg helyes-e vagy sem. Ám a döntést az iskolavezetésre bízta. Talán tovább kellett volna

lépnie, s megakadályozni a cigány tanulók külön ballagását. Erre azonban nem került sor.

Úgy ítéljük meg, valóban nem etnikai szempontok vezették az iskola vezetését, amikor a külön ballagás tényéről döntöttek. Csak-hogy súlyos hibákat vétettek. Sántít **Gombásné Veres Zsuzsa** igazgatóhelyettes érvelése is. Ő ezeket nyilatkozta: „Iskolánkban az 1985-ös oktatási törvény lehetőségével élve 12 éve járnak külön osztályokba (de nem külön iskolába!!! – a szerző megjegyzése) a halmozottan hátrányos helyzetű cigány gyermekek. A cigány gyermekek aránya 45-50 százalék. Egészségügyi állapotuk adta az elkülönített ballagás gondolatát. Tetvesek és rühesek.”

Kérdezem: csak éppen akkor, abban az időben voltak tetvesek és rühesek? Egész esztendőben nem? Igaz, hogy külön osztályokban tanulnak hatodikos korukig a telep gyerekek, de nem külön(!!!) iskolában. És természetes, hogy a nem cigány tanulókkal együtt élnek, játszanak, stb az iskola udvaron. Súlyos egészségügyi, pontosabban közegészségügyi és higiéniai mulasztások történtek. S ezeket nem lehet és nem szabad az iskolára, az iskolába járó cigány gyermekek tetvességére és rühességére korlátozni. Ebben az esetben felvetődik a hatóság felelőssége is. Ha ezt nem is, de azt nyilatkozatában jelezte **dr. Major Sándor** városi főorvos is, amikor egyebek között ezt mondta: „Évek óta probléma a Tiszavasvári **Pethe Ferenc** gyermekeinek tetvessége.” Nem említette és nem emelte ki külön a cigány gyerekeket. Honnan hordják

be a tetveket, a rühességet? A Széles utcai elhanyagolt cigány telepről. Itt kellene csírájában megölni a kórokozókat. Mire lenne szükség? Rendszeres fertőtlenítésre, a tisztaság megteremtésére! És ebben a kérdésben felvetődik a közegészségügyi szolgálat felelőssége.

Nem lehet józan ésszel arra gondolni, hogy ez a tetvesség, rühesség éppen a ballagás időszakára kulminálódott volna, hogy ekkor érte volna el a tetőpontját, a csúcát. A tény bekövetkezett. A hibát elkövették, ám az mégis furcsa intézkedés volt, hogy annak tudatában, miután ismerte és jól tudta a városi önkormányzat, a hatóság is az iskolában a tetvesség és a rühesség tényét, az államháztartási reform ürügyén ebben az iskolában dolgozó egészségőr, szociális munkás és pedagógiai asszisztens státuszt szüntettek meg.

Néhány éve magam is szemtanúja voltam annak, hogy a telepről csupa sárosan, piszkosan megérkező cigány tanulókat lefürdetik, átöltöztetik és úgy ültetik őket az iskolapadba. Meggondolatlan viselkedés történt. Az említett állásokat ismét be kellene tölteni! Arra felesleges hivatkozni, hogy a heti fürdetés sem szüntette meg a tetvességet és rühességet. Természetes, hiszen a telep fertőzöttsége biztosítja az utánpótlást.

Csírájában kell megölni a kórokozókat, a keletkezési helyükön. És ezt csak a telep rendszeres közegészségügyi ellenőrzésével és fertőtlenítésével lehet. Vagyis, ha a külön ballagás – mely hiba volt!!! – okait keressük, itt kell kutakodni és a hatóságnak jobban odafigyelni és sürgősen intézkedni. Külön bal-

lagásra a következőkben is sor kerülhet, ha a tetvésséget és a rühességet nem szüntetik meg! És ez – bár a cigányságot érinti elsősorban – nem etnikai megkülönböztetés, cigányellenesség kérdése, nem kirekesztés, nem elkülönítés, hiszen egy azonos iskoláról van szó, méghozzá olyanról, amelybe legalább 50(!) százalék a roma tanulók aránya. Félezernyi gyerekből 250 a cigány.

Tiszavasvári általános iskolái sok szép eredményt tudhatnak magukénak. Ezekben testesül meg az a sok áldozatos munka, amelyeket a pedagógusok végeznek. A sikeres tanulók között szép számmal vannak a roma gyerekek is.

Tiszavasváriban nincs cigány kisebbségi önkormányzat. De hiányoznak a cigány érdekvédelmi érdekképviselői civil szervezetek is! S mivel ez utóbbiak létrehozására tett kísérletek sem sikerültek, korábban a tanács vezetői, most meg az önkormányzat, megelégedett azzal, hogy a cigányok ügyeit a hivatalban nemcigány

tisztviselők képviseljék. Abban, hogy az 1994-es próbálkozás nem sikerült, elsősorban a romák a hibásak. Legyünk őszinték: nem segítette őket a hivatal sem. Lehet, de nem helyes és indokolatlan arra hivatkozni, hogy a város büdi részén lakó mintegy 600 cigány és a Széles úti telepek nem egyeztek meg a delegálásról.

Vagy az egyik vagy a másik telepen megszülethetett volna a roma önkormányzat, ha megvan a közös akarat. Ez hiányzott. Hogy miért? Ehhez ismerni kell azt a Tiszavasvárit, amely korábban két részből állt: Büdből és Szentmihályból, a 30-as években pedig Tiszabüdnek hívták. A büdi városrészen élnek laknak a romungrók, a Széles utcán az oláh cigányok stb. Nem éltek együtt, nem vállaltak sorsközösséget, számos ellentét nehezíti az egység alapjainak a megteremtését. Ezek közül az egyik: a Széles telep elhanyagoltsága, az itt élők életvitele. Ezeket megérteni és feloldani a jövőben sem lesz könnyű! Mégis meg kell kezdeni.

Tisztaságot, rendet kell teremteni a fejekben, tisztaságot, rendet az iskolában és elsősorban a telepen!

És ezt különböző nyilatkozatokkal, elkülönítéssel és elkülönüléssel, egyes pártok megnyilatkozásaival nem lehet elérni. Tettek keltenek, cselekvő összefogás, mert ha ez nem lesz meg, nem jön létre, akkor a cigány tanulók különballagását, ballagtatását el lehet ítélni, de megismétlődhet a jövőben is. Ezt el kell kerülni! Az okokat kell feltárni és azokat megszüntetni! Erre egyedül nem képes a tiszavasvári Széles úti telep cigánysága. Az itt élő családok maguk is okai, előidézői voltak mindannak, ami történt. Meg kell szabadulniuk a tetvektől, a rühtől, tisztaságot kell teremteni otthonaikban, környezetükben. Ebben kell segíteni a közegészségügyi hatóságoknak és Tiszavasvári város önkormányzatának.

Farkas Kálmán

Ollóval írtuk

Törvénytörő ballagás

Lezárult az állampolgári jogok kisebbségi biztosának vizsgálata a tiszavasvári külön ballagás ügyében. **Kaltenbach Jenő** a közegészségügyi indokok ellenére az alkotmányt és az oktatási törvényt egyaránt sértő intézkedésnek találta, hogy elkülönítve rendezték meg a cigánygyerekek ballagását.

Kaltenbach Jenő, a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosa tegnapi sajtótájékoztatóján ismertette a tiszavasvári Pethe Ferenc Általános Iskola cigány tanulói részére az 1996/97-es tanév végén megszervezett külön ballagás ügyében folytatott vizsgálata eredményét. Megállapította: a tanári kar intézkedése sérti a közoktatási törvényben és az alkotmányban foglaltakat, a háttérben azonban nem fajgyűlölet áll.

A tantestület azzal indokolta döntését, hogy a roma gyerekek túlnyomó többsége a járványokkal fertőzött Széles úti cigánytelepről jön, és nem-

egyszer előfordult, hogy a tanárookra és a tanulókra is áterjedt róluk a tetű, a rüh. A kivizsgálás során azonban kiderült, nem csupán a közös ballagásból rekesztették ki a cigány diákokat. Az év folyamán különépületben helyezték el őket, és a tornatermet, valamint az iskola büféjét sem vehették igénybe. A hátrányos megkülönböztetés ténye az ombudsmani vizsgálat szerint abban áll, hogy az eltöltött intézkedések olyan cigány diákokat is érintettek, akik erre semmilyen okot nem szolgáltatnak.

A sajtótájékoztatón jelen volt **Sulyok József** Tiszavasvári polgármestere is, aki hangsúlyozta: az elkülönített ballagás célja a közegészségügyi indokokon túlmenően az volt, hogy felhívják a roma szülők figyelmét: változtassanak addigi nevelési stílusukon. Véleménye szerint a szülők nem teljesítik gyermektartási kötelezettségeiket.

Sulyok szerint nemhogy hátrányos megkülönböztetésben, hanem inkább pozitív diszkriminációban részesülnek a cigánytelepen élők. Az önkormányzat ingyen ad iskolaszercseket gyerekeiknek.

Magyarországot kedvező minősítésben részesítette az Európa Tanács Rasszizmus és Intolerancia Elleni Bizottsága (ECRI). A jelentés kedvezően nyilatkozott az ombudsmani, különösen a kisebbségi ombudsmani rendszer létrehozásáról. Az ECRI külön kiemelte a Rendőrtiszti Főiskola tantervét, amely külön fejezetben oktatja a kisebbséggel, valamint a menekültekkel és a menedékkérelkérőkkel szembeni viselkedési modellt. Kiemelte egy olyan kisebbségi adat és információs forrás szükségességét, mely megfelel az európai adatvédelmi előírásoknak.

(Népszava 1997. szeptember 27.)

Csellőszóló Kossuthnál

Lehetett bármilyen csóró a Horthy-világban a vidéki muzsikos roma, úgy nem hagyhatta el a házat, hogy legalább háromszor körül ne járta volna a felesége, anyósa, anyja vagy valamelyik nőtestvére. Kezükben a tiszta kefével éles szemükkel a legparányibb pihét is észrevették, s addig pucolták, kefélték a nadrágot, zakót, míg azokon valami idegen anyagot észleltek. Emlékszem hogyan állt Tibor sógorom, a kis piszeorrú kontrás előtt Annuska, a nővérem, anyám meg távolabbról szemlélte a műveletet.

Nem lehetett csak úgy hányaveti módon leülni a zenekarba, pihés zakóban odaállni a banda élére. Az ilyen muzsikust sem az urak, sem társai semmibe nem nézték. És valamennyien abban reménykedtek, ha tegnap este nem kerestek, majd ma megadja az Isten, és akkor az asszonyok, a muzsikos-feleségek vidáman elindulhatnak a piacra vásárolni. Különösen annak a muzsikusnak kellett helyt állnia, aki hosszas bizonyítás után került az első bandába. Ez így volt országszerte, így történt Szentmiklóson is. S még akkor az egész zenekar előtt bizonyítania kellett. Ha befogadták maradt, ha nem, tovább állt.

Oh, milyen gizda volt Rézi né-
ném, a csellista felesége, amikor férje bekerült Horváth Gyula zenekarába. Első alkalom volt arra, hogy betehette a lábát az Úri Kaszinóba, s tokot bonthatott. Rézi néniék ott laktak a Teleki utca sarkán egy vályogviskóban, s így nyáridőben a kisbőgős ruháját ott kefélték a szabad ég alatt mindenki, az egész Csisznyikó szemeláttára. És ha semmi mondanója nem is lett volna, akkor is elkezdett hangoskodni, valamelyik fiát szólította. Csak azért, hogy felfigyeljenek rá, mit csinál. Sokan a mai napig nem tudják, még a romák közül sem, hogy a hófehér, keményített elejű ingből csak az eleje volt meg némelyiküknek. A melle. Se ujjja, se hátja. Csupasz volt a roma. Kezére-karjára úgy csatolták fel a keményített mandzsettát díszes gombbal.

Sok csóró roma abban a világban így indult baselni esténként, hogy megkeresse a másnapi betévíz falatot családjának. Egy korábbi tárcámban már írtam róla, milyen nehéz bizonyítási tortúra révén kerülhetett csak a meszelőnagyságú, igencsak kopasz, mély bariton hangú, nagy barna szemű Dada Jancsi a csellista Horváth Gyula bátyánk bandájába. Gyors beszédű, olykor-olykor hadaró, muris kinézetű roma volt. Muzsikálás közben még nyögött is. Sokszor kuncogtak rajta a többiek, míg észre nem vette. Akkor aztán hadarva mondta a magát, emlegette a többiek le- meg felmenőit. Röhögött rajta az egész banda. Amolyan kedvescínáló volt, értette is a módját, amikor néhány szál haját összegubancolta, s grimaszt vágott hozzá. Dőltek a röhögéstől.

Ha az elegáns primás, Gyula bácsi odaállt esténként a zenekar élére, s bekezdett valamelyik valcerrel, palotással, amelyek minden alkalommal repertoáron voltak, Dada Jancsi csupa figyelem lett egyszerre. Évekig küszködött a kisebbségi érzéssel, hogy felülkerekedjen rajta és legyűrje. Soha, halála napjáig nem sikerült. Ő tudta, honnan jött, rengeteg a tanulnivalója, s neki állandóan bizonyítania kell. Ha egy-egy melléfogása volt, azonnal észrevették a többiek, s csak ránéztek. Olyan vörös lett, mint a rák. Ott a kávéházban a vendégek előtt nem beszélhették meg a rossz hangzás okait. Erre adott alkalmat olykor-olykor egy mátság, jól fizető vendéget kifogó éjszaka közepén, éjféli körül hazafelé menet a piactér.

Törökszentmiklós legszebb tere ma is. Rengeteg emlékem fűződik hozzá nekem is. Hatalmas betonkocka placca volt, mégsem tűnt betonrengetegnek, mert közöttük hatalmas lombjával álltak a madármeggyfák, gyermekkorom csemegéi. Itt volt a bronzba öltözött Kossuth is, itt tartották a Március 15-ei ünnepségeket, s ezen a téren gyakorlatoztam levontként, negyedikes polgáristaként. Olyan roma muzsikát sem hallgatott még a bronz-Kossuth sem, mint azokon a nyári éjszakákon. Kezdeményező különösen

akkor akadt a bandában, ha azon az estén kerestek is. Próbálták hergelni, felheccelni a csellistát. A játék az esti melléfogására ment ki. Előkerültek a hegedűk, érvek és ellenérvek ütköztek egymással, egyik ezt az akkordot tartotta jónak, a másik nem. Mutogatták Dada Jancsinak hol, mikor húzót mellé, s mit kellett volna fogni, hogy oda milyen hangzás való. Vitatkoztak, veszekedtek, mind többet akart tudni, mint a másik.

Aztán hirtelen elcsendesedtek. Dada Jancsi megbontotta a csellótókot. Elővette a nagylavottát. Odaült a Kossuth apánk szobrát övező kovácsolt vasból gyúrt kerítésre. Lábai közé vette a kisbőgőt, s elkezdett csellózni. A többiek kísérték. Tisztázódott végül is melyik hangzás volt a romás, az igazi. Végül annyira belemelegedtek, hogy muzsikált az egész zenekar. Csak halkan, hogy ne okozzanak rendzavarást. A csellistáról azonban még ekkor sem feledkeztek meg. Szerették volna ha szólót játszik. Ám főleg azt, amint nyög. Kivárták, mert direkt olyan zeneszámot játszottak, amelyben szólót kell játszania a csellónak.

És Dada Jancsi önfeledten muzsikált. Szólózott, nyögött, szólózott, nyögött, így kísérte magát. Emezek meg kuncogtak, pukkadoztak. Más sem hiányzott, csakhogy észrevegye a csellista, mire megy ki a játék. Megesett, hogy egyik másik zenekari tagot a Csisznyikóig, a cigányvárosig zavarta. Cigányharag? Annyi. Másnapra elfújta a szél, mint a pipafüstöt. És este, pontban öt órakor ismét felcsendültek az ismert valcer dallamai az Úri Kaszinóban.

Sokszor megismétlődött az éjjeli zenekari próba, a csellista szólói abban a világban a Kossuth-szobornál a szentmiklósi piactéren. Amikor a dadogós csellista eltávozott ebből az árnyékvilágból, valójában csak a temetési menet élén haladó cigánybanda tagjai tudták, miért állanak meg a bronz Kossuth előtt, s miért itt húzza rá Horváth Gyula bácsi a „Lehullott a rezgő nyárfát”-t...

Farkas Kálmán

ARC NÉLKÜL

Ölbe tett kézzel ült a konyhaszéken és élvezte a parányi kis lakás csöndjét. Majd azt kezdte számolni, hány hónapja is élnek már Budapesten. Ettől azonban elszállt a nyugalma.

Ő már azt sem értette, miért kellett eljönniök Szatmárcsekéről. A férje nagyon jól keresett a técszben. Ismerték, szerették. Az emberének az nem tetszett, hogy úgy emlegették: „Keresd csak meg azt az ügyes cigányt, az a legnehezebb szerelési problémát is megoldja.” – Van neki neve – dohogott ilyenkor. – Másnak miért tudják azt mondani, hogy Kiss, meg Bíró? – Nem csúfolnak azok – nyugtatta esténként. – Hiszen hozzáteszik, hogy okos meg ügyes. Cigányok vagyunk, az igaz, de a borítékban több pénzt hozol haza, mint a Kissék meg a Bírók.

Aztán egyszer éppen ettől a nyugtatástól vadult meg. Úgy lecsapta a tányért, hogy darabokra tört. A gyerekek annyifelé futottak, mint a tányér darabjai. Azt ordította, hogy elmegy Csekéről, mert nem akar többé cigány lenni. Le is számolt és eltűnt az összes pénzükkel együtt. Napokig aggódva várták haza. Egy-szer aztán azzal jött, hogy csomagoljanak. Budapesten vett lakást és az iparban helyezkedett el. Amikor aztán minden herce-hurcának vége volt, a bútort is megvették, az ura meglegedetten nézett szét a kis lakásban. Majd megszólalt, olyan ünneplésesen, mint a csekei tiszteletes a szószékről: - Mától kezdve pedig mi nem vagyunk cigányok. Megértetted?

A baj a tanítónővel kezdődött, meg az osztállyal, ahová Tibikét beíratta. Ott még 13 cigány volt a fián kívül. Ez a tanító szerette a cigányokat. Foglalkozott velük, öntudatra nevelte őket. Még klubjuk is volt, ahol eredeti meséket, dalokat, táncokat tanultak. Bánta is ő, csak az embere ne tudja meg. De amikor meghallotta, hogy színpadra lépnek ezzel az együttesel, félni kezdett.

Oda a férjét is el kell vinni és akkor minden kitudódik. Egyik éjszaka kitalálta, hogy azt mondja a férjének, Tibike népi együttesben táncol, abból csak nem lehet baj? Arra persze nem gondolt, hogy a tanító úgy konferálja be, hogy „iskolánk cigányegyüttese következik”. Lopva pislogott a férje egyre sápadó arcába. Az attól sem enyhült meg, hogy a fia ropta a legügyesebben. A hazaérkezésüket sokáig nem tudja elfelejteni. A férje még sokáig nem emelt rá kezét, de most ütötte, ahol érte. A kicsik sikoltozva futottak a sarokba. – Hogy engedheted meg, hogy cigányok között táncoljon – üvöltötte. – Utolsó rongy az ilyen anya. Hát nem megmondtam neked, hogy a cigány szót többet nem is akarom hallani?! Most meg a színpadról kellett eltűnnöm. – De mi cigányok vagyunk – ordította kétségbeesetten a férje képébe. – Magyarok és cigányok egyszerre, ahogy a tanítónő mondta! – Majd az a tanítónő is el lesz intézve. Ahogy aztán kicsapódott az indulata, reszketve leült. Ő meg a kicsiket fektette le. Tibikéről el is felejtkezett. A gyerek ott ült némán az íróasztalánál és rajzolt. Odament mögé. Egy férfi meg egy nő képe bontakozott ki a rajzlapon. – Kik ezek kisfiam? – kérdezte, hogy enyhítse kicsit a feszültséget. – Ti ketten... apa és te. – De az arcukat még üresen hagytad. Oda még kell rajzolnod. – Ezeknek nincs arcuk – mondta a gyerek sötétén. – Mijük nincs?! – figyelte fel ordítva a férje, aki egy pillanat alatt megértette a gyerek gondolatát. Rohant

neki a fiúnak, de ő útját állta. – Ne merj hozzányúlni ahhoz a gyerekhez! Okosabb ez nálad.

A férje ütésre emelt kezét most minden erejével lefogta.

– Az igazság fáj? Se ide, se oda nem tartozunk... te ilyet képzelteél el azzal a nagyokos fejjel. Hát a gyerek meg lerajzolta.

Döbbsenten meredtek egy pillanatra egymásra. Majd a férfi kiszabadítva a kezét, kiment a fürdőszobába. Hallották a víz zubogását. Tibikét ölbe vette, mint kicsi korában. A fiúból most tört fel a sírás.

– Na, kis pulyám – nyugtatta –, mégiscsak te táncoltál a legszebben. Apád is belátja egyszer, hogy nem hújhatunk ki a bőrünkéből. Okos ember ő, csak sokszor megalázták. Sok időnek kell eltelti ahhoz, hogy belássa, neked van igazad.

A víz csobogása megszűnt a fürdőszobából. Ijjedten vetkőzni kezdtek, hogy elvackolják magukat az ágy átmeneti biztonságába.

Kalmár Ilona

A fotó csak illusztráció

Fotó: Pálfi Elvira

A követhető magatartás kockázata

Közhelyszerűen emlegetik, hogy a közélet szereplői mindig az állampolgári figyelem közepontjában állnak. S ez így is van rendjén, hiszen *aki a köz szolgálatába szegődött, nyilván személyes magatartásával, erkölcsi tartásával is valamilyen követhető példát testesít meg.* Még ha alapvető lényegét tekintve a közéleti magatartásminták hordoznak is némi különbséget, mindezenre az tényként fogadható el, hogy az erkölcsi hajlíthatatlanságnál nincs semmi fontosabb. S ami már önmagában is rokonszenvet kelt. Mert olyan értékről van szó, amely egyszersmind a többi személyes tulajdonságot is meghatározza. Mértéket szab abban a tekintetben is, hogy egyik vagy másik politikus szerepvállalása mennyire hiteles, illetve az önérdék kiteljesítésén alapul-e vagy sem. *S ezúttal is a szolgálatra helyeződik a hangsúly, nem pedig a hatalmi előnyök kihasználására.*

De éppen a rendíthetetlen erkölcsiség okoz gondot azoknak, akik számára a legcsekélyebb hatalom is pusztá kiváltságot jelent. Nem többet és nem kevesebbet annál, hogy valakik fölött rendelkezhetnek. Ezért sem véletlen, hogy *a politikai lejáratus mechanizmusa akkor indul el, ha bárki az állampolgári elfogadottság olyan szintjéig jut el, amely visszavonhatatlan érvényű.* Közéleti tevékenysége így hivatkozási alappá válhat, s ez azoknak elviselhetetlenül kínos, akik csak a „szavak és ígéretek” könnyen szétfoszló bővületében

élnék. Aki minden tettéért vállalja a felelősséget, s aki nyilvánosan is megvédi döntéseit, olyan példát mutat, amely félreérthetetlenül tárja elének az adott politikusi személyiségét. Akár abban az értelemben is, hogy egyértelműen utal az adott közösség iránt érzett kimeríthetetlen szeretetével és lelkesedésével.

Politikai inszINUÁCIÓ

S mindez azért is fontos, mert az utóbbi időben az a politikusi szerep kezd előtérbe kerülni, ami szinte lélektelenül pragmatikus csupán. Mintha a végletekig kiszámított racionalitás világában egyáltalán nem jutna hely az érzelmi alapú ítéleteknek és döntéseknek. Még ha rejlik is ebben némi igazság, arról sem szabad elfeledkeznünk, hogy az érzelmek is nyilván akkor igazak, ha a lelkiismereti megfontolásokkal szinkronban állnak. Mert nem rögtönzésről van szó, hanem az együttérzés demonstrálásáról. Egyidejűleg pedig a már említett erkölcsi hajlíthatatlanság vállalásáról. Habár ez veszélyt is hordoz magában, s annak a kockázatát is, hogy az adott politikus a politikai inszINUÁCIÓ (lejáratus) áldozatául esik, de ebből mégsem következik az, hogy a megalkuvás lenne a követhető magatartási mód. Éppen ellenkezőleg, *aki a köz szolgálatának értékelvét vallja magáénak, minden lépésével a kikényszerített hatalmi megalkuvás ellen kell tiltakoznia. Ha erről lemond, csak az aktuálpoliti-*

kai érdekek kiszolgálója lehet. De úgy is fogalmazhatnánk: bárki akkor veszítheti el szellemi habitusát, ha túlságosan is a pillanatnyi hatalmi érdekek alapján cselekszik.

Kompromisszumot ugyan lehet kötni, de ez sohasem vezethet az elvtelen megalkuváshoz. Mert ezzel egyszersmind a politikusi önmagát adja fel, s olyan helyzetbe kerül, hogy az önbizonyítás kényszerétől sohasem tud szabadulni. Vagy az egyre kínosabbá váló magyarázkodásoktól, melyek sehová sem vezetnek. Habár a politikusok joggal érzékelhetik úgy, hogy a tőlük független erőknél is ütközőpontjai, de igazi tekintélyt és megbecsülést mégis azok vívhatnak ki, akik szuverenitásukat mindvégig megőrzik. S nem is csupán belső tartásként, hanem a közösség érdekében is. Más szóval: ha valamely lépésük kudarchoz is vezet, mélységes értelmet és jelentőséget ad az a körülmény, hogy nem önérdékből történt. Vagyis az a tett, amit a cselekvőnek nem kell megbánnia, akármilyen egyéni árat fizet érte, ha nem ért is el vele felmutatható eredményt, mindenkor érték marad. Mert a köz szolgálatát vállaló politikus sohasem mondhat le arról az igényéről, hogy „inkább olyan világban éljen, ahol akkor is büntudatot kell vállalnia, ha nem tudja megnevezni bűnét, sem mint olyan világban, ahol a tetteknek nincs jelentőségük és befolyásuk a dolgok menetére”.

Dr. Kerékgyártó T. István

Dobos László, bírósági ülnök

Nemrég egy távoli városból kaptam levelet. Ismerősöm egy korábbi LD-interjúban olvasta, hogy Pápán cigány nemzetiségű ülnöke is van a városi bíróságnak. Érdeklődött, kiről van szó?

A dolog egyszerű. A kis város lakosságának olyan hányadát képezi nemzetiségünk (romungró, beás, oláh összetevőkből), hogy már elég régen megért a gondolat: ne csak helyi kisebbségi önkormányzata legyen, hanem a városi önkormányzat válasszon cigány bírósági ülnököket is. Így is történt. Szerencsére adódott, akit javasolhattak is és akit meg is választhattak, s aki immár két éve betölti a nagy felelősséggel járó tisztséget.

Dobos László negyvenkilenc éves, a lovári és a magyar nyelv az anyanyelve, akárcsak feleségének, akivel már harmincadik éve él örömben, boldogságban, mint mondja: „Ha úgy adódna, hogy újra nősülni kéne, hát megintcsak őt választanám.” Mindez felesége előtt hangzik el, s hogy így igaz, ő is nagyot bólint rá, megerősíti, amit férje mondott.

– Meglepett az is, hogy az MCDSZ engem jelölt, majd hogy a városi önkormányzat egyetértett a javaslattal. S talán még inkább az, hogy a bíróknak, más ülnököknek sem volt kifogásuk...

– Nem akárki lehet a bíróságon. Nem csupán feddhetetlennek kell lennie, sokrétű élettapasztalattal is kell rendelkeznie, mi több, iskolázottsága sem nélkülözhető.

– Életem a lehetőséggel és tanultam. Gimnáziumban érettségiztem, majd mezőgazdasági szakközépiskolában, állattenyésztési szakon folytattam tanulmányaimat. Szakmásátott teher és személygépjárművezető a második szakmám. Mint ilyen, sokáig dolgoz-

tam a helyi húskombinátban, ahol tagja voltam a rendészetnek is, majd konzervraktári művezető lettem. Míg így teltek az évek, feleségem segítségével – ő ugyanazt tanulta velem együtt – technikai végzettségre tettem szert sertésenyésztői szakon. Feleségem azért is kedvel tanulni velem, mert az ő esetében sem természetlenül talajra hullt a művelődés magva, ő sem érte be annyival, amennyit

tudott. Betanított szakmunkás volt a ruhagyárban, majd szakiskolában adminisztrátor, mert gyors-és gépiróit végzett, a textilgyárban pedig anyagkönyvelőként töltött bizonyos időt. Azt hiszem, „listánk” szemlélteti, nem mentem üres kézzel, üres fejjel, tapasztalatlanul a bíróságra. Ezért is bátorodtam örömmel elfogadni a megtisztelő megbízatást.

– Tudomásom szerint a családi élet sem éppen élmények nélküli.

– Boldog házasság eredménye három gyermekünk. Ezért is örülhetünk

öt unokánknak, kedveljük menyünket, vőnket.

– A nagy változások mennyiben érintették önöket?

– Mint mindenkit. A húskombinát átszervezésekor elkerültem onnan. 1990-1996 között – időnkénti munkával – tulajdonképpen munkanélküli voltam. Mint ilyen, élve a megyei munkaügyi intézmény nyújtotta lehetőséggel, újabb szakmát szereztem;

immár ívhegesztő és lángvágó is vagyok... Besegítettem feleségemnek, aki, amíg le nem százalékolták, vásároló kereskedő volt. 1996 márciusától ismét egyik szakmámat gyakorlom: teherjárművet vezetek – nagy szállításokat végzünk – az erdészetnél. Munkahelyem nem akadályozza ülnöki munkámat és az sem, hogy mint megválasztott tagja, időnként résztveszek a helyi cigány kisebbségi önkormányzat munkájában

Ahogy ezt mondja, bárki érezheti: annak örül a leginkább, hogy ismét munkát és jövedelmet nyújtó vállalatnál végezhet emberhez méltó munkát.

Nem hagyhatok ki még valamit, amikor Dobos Lászlóról, a bírósági ülnökről írok.

Amikor a városi bíróság elnökétől, **dr. Maros Mihálytól** érdeklődtem, nem sértek-e esetleg tilalmat írással, nemcsak azt mondta, hogy nem, hanem, amikor megmondtam, kiről van szó, csak ennyit tett hozzá: „Lehet vele dolgozni.” Aki ismeri a szigorú pápai bírósági elnököt, véleménye hallatán nemcsak azt hiszi el, hogy Dobos László örül bírósági tevékenységének, hanem azt is, hogy szívesen teszi és ért is hozzá.

Hazai Sándor

FÓRUM ROMAnum Nagykanizsán

Együttműködés, érdekképviselés, pályázatok – hatékonyság

Hiánytalanul megteltek a széksorok a nagykanizsai Művelődési Központban szeptember 12-én délután. A **Teleki László** elnökletével működő helyi cigány kisebbségi önkormányzat lakossági fórumot tartott, melyen számos – a helyi cigány lakosságot érzékenyen érintő témáról esett szó.

A rendezvényen képviseltette magát a megyei kárpótlási hivatal, a rendőrkapitányság és a polgármesteri hivatal szociális osztálya is. Szó esett a kisebbségi önkormányzat 1997-es tevékenysége mellett a legaktuálisabb problémáiról, az iskolakezdés nehézségeiről, a beiskolázási segélyek felhasználásának módjáról. Kiemelten került említésre a tehetséggondozó és felzárkóztató hálózat kiépítése a megyében, amely október 1-jétől lép működésbe Nagykanizsán. A szervezet első lépéseként sikerült két cigány fiatal amerikai tanulmányútját megszervezni. A „küldöttek” a munkaerőpiaci helyzetet, a munkahelyek szervezeti felépítését, működését és módszertanát tanulmányozzák három hónapon át az Egyesült Államokban.

Ami a helyi problémákat illeti, szó esett a telekértékesítésekről, szociális gondokról, valamint a helyi szinten

kidolgozott, és országosan is példaértékű oktatási programokról.

A Fórumon az Országos Cigány Kisebbségi Önkormányzatot **Kozák János** alelnök képviselte. Utalt rá, hogy mennyire fontosnak tartja az együttműködést az országos és a helyi cigány kisebbségi önkormányzatok között, ami ebben az esetben a legteljesebb mértékben meg is valósul. Örömmel hallgatta a beszámolót a Kormánytámogatással létrehozott és az OCKÖ által alapított Szociális Lakásépítő KHT hatékony működéséről Nagykanizsán. Az épülő házak 70-80%-os elkészültségi szinten állnak. Mivel a kulcsrakész állapothoz még közel 200 ezer forintba lenne szükség, az alelnök ígéretet tett, hogy az országos önkormányzat – lehetőségeihez képest – segítséget nyújt a befejezéshez.

Kozák János fontosnak tartotta kiemelni ennek a nagycsaládosok életkörülményeit segítő programnak a létrejöttét, valamint azt is, hogy ez esetben nem csak cigány családoknak, hanem az egész társadalom egy rétege számára történik segítségnyújtás. A hatékonyságot erősítik azok a tárgyalások is, melyet az alelnök –

aki egyben az OCKÖ foglalkoztatási kabinetjének vezetője – folytat a Munkaügyi Minisztérium által létrehozott Közmunkatanácsal. Így nem csupán szociális területen, de megfelelő szakértők bevonásával a foglalkoztatás, munkahelyteremtés terén is megfelelő programok beindítására van lehetőség, rövid időn belül.

Az aktualitások között szó esett a kárpótlásról is, ami szintén lényeges kérdés a helyi cigány lakosság számára, s itt, a kárpótlási hivatal megjelent munkatársaitól részletes tájékoztatást, kielégítő választ kaphattak kérdéseikre. Ahogyan az elnök, Teleki László, úgy Kozák János is buzdította az embereket kérelmeik benyújtására, hisz a későbbiekben erre már nem lesz módjuk.

Formabontó módon a Fórumot nem a szervezők, hanem a helyi cigány lakosság tagjai zárták, megköszönve Teleki Lászlónak, hogy Nagykanizsán a helyi cigány kisebbségi önkormányzat részéről valódi problémafeltáró és megoldáskereső munka folyik. Legyen tehát a város példaértékű az ország cigány szervezeteinek működése tekintetében.

Mészáros Anita

OLLÓVAL ÍRTUK

GAZDÁLKODNAK A JÁSZTELEKI ROMÁK

Jásztelken 15 roma család vállalkozott arra, hogy az önkormányzattól ingyenesen kapott, több mint két hektár földterületen mezőgazdasági termelésbe fogjon. A Közéleti Roma Nők Jászteleki Szervezete az induláshoz - a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány pályázatán - 250 ezer forintot nyert.

Az elnyert 250 ezres támogatásból, melyből vetőmagot, a szükséges vegyszereket, a munkagépeket fizetik ki, 150 ezer adományként, míg 100 ezer forintot kamatmentes kölcsönként vehetett fel a jászteleki roma szervezet. Tegnap délelőtt a

település művelődési házában gyűltek össze az érintett családok tagjai. Megbeszélték az elkövetkező napok, hetek feladatait. Elmondták, megállapodtak egy mezőgazdasági vállalkozóval, aki az esedékes őszi földmunkákat elvégzi. A 100 ezer forintos hitel törlesztését közösen oldják meg, havonként a családok összesen 8330 forintot fizetnek vissza. Többször hangsúlyozták, hogy az önkormányzat mellett a helyi falugazdásztól sok segítséget kaptak, és kapnak.

A terület nagyobb részén őszi búzát, kisebb hányadán pedig hagymát

termelnek majd. **Farkas Ferenc** helyi önkormányzati képviselő - aki felcsúszásával, a roma nőszervezet helyi elnökével együtt fogja össze a kezdeményezést - elmondta, hogy már most tárgyalnak a felvásárlókkal, hogy a termésre szerződést köthesse-nek.

A jelenlévők kifejtették: együttesen dolgoznak majd a földön. „Ha napszámba el tudunk menni, a másét megművelni, a sajátunkén még inkább tudunk majd dolgozni”- vélekedtek.

- banka -

(Néplap, 1997. október 3. péntek)

B E R C I

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy nyúl család. Nyúl anyó, Nyúl apó és a fiuk, Berci. Egyszer egy szép, nyári napon Nyúl anyó és Nyúl apó elmentek az erdőbe, hogy hozzanak egy kis ennivalót. Nyúl anyó ráparancsolt Bercire, hogy el ne kószáljon otthonról, mert az erdő tele van ragadozó állatokkal.

Berci megígérte, hogy otthon marad, de megszegte az ígéretét. Alighogy elmentek a szülei, Berci elindult az erdőbe barátot keresni. Sajnos betévedt az erdő sűrűjébe és eltévedt. Barátot nem talált, így haza szeretett

volna menni, de maga sem tudta, merre induljon. Némi töprengés után elindult, bízva abban, hogy szerencséje lesz, és megtalálja a hazafelé vezető utat.

Míg Berci az erdőben kóborolt, a szülei már otthon voltak, s mivel Bercit sehol nem találták, Nyúl apó elindult a keresésére.

Ezalatt az idő alatt szegény Berci társaságot kapott, még hozzá nem is akárkit, hanem a rókát. Berci sokat hallott a szüleitől a rókáról, így jól tudta, hogy az nem a barátságára, hanem a húsára vágyik.

Megpróbált menekülni, de nem tudott.

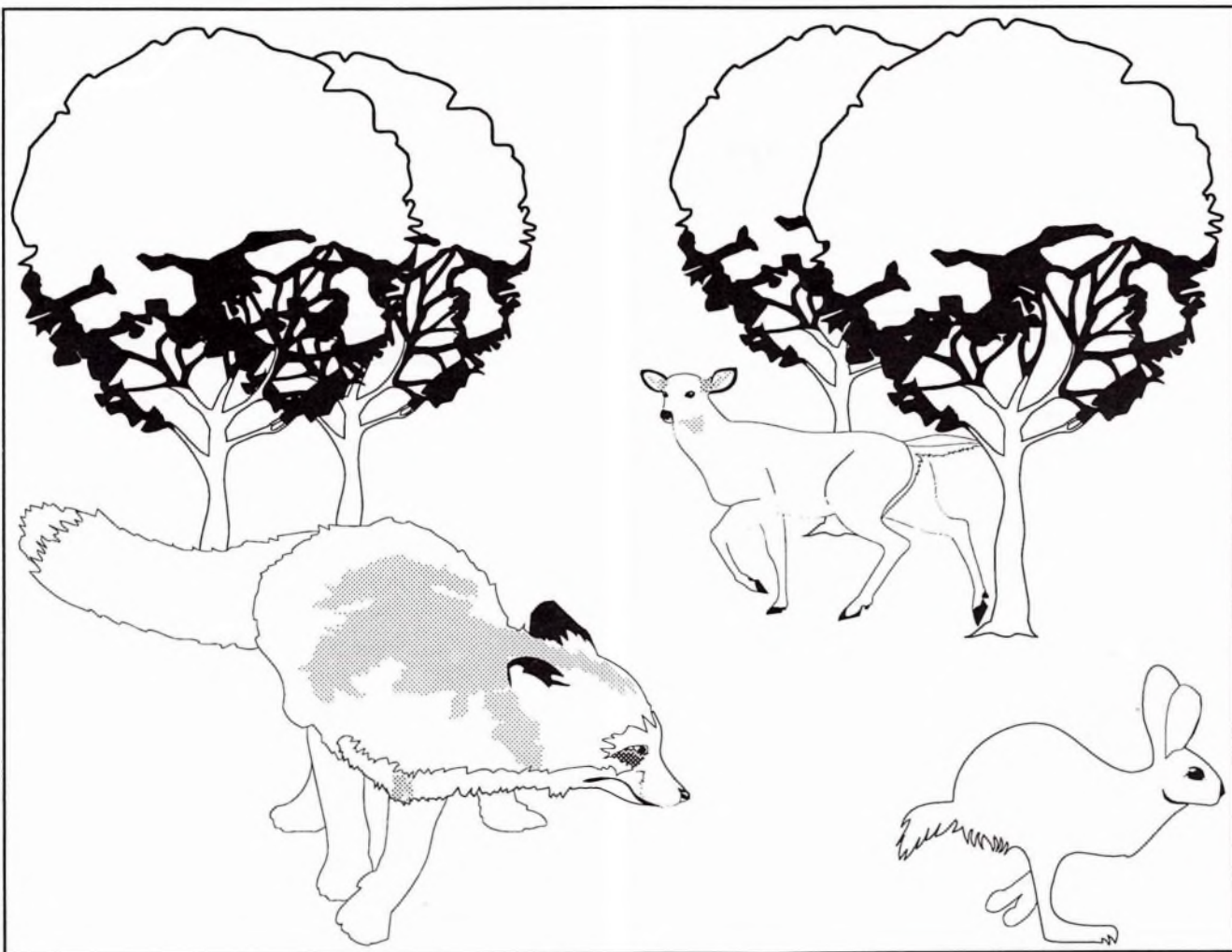
Egyszer csak elkapta a róka Bercit, de szerencséjére megjelent egy őz, s a róka a kisebb falatot elengedte, s a nagyobb után futott.

Addigra Nyúl apó is a helyszínre ért, és hazavitte Bercit. A kis nyúl ekkor megfogadta, hogy a szülei bármikor, bárhol vá mennek, nem kóborol el.

Berciből attól kezdve szófogadó nyulacska lett.

Ha nem hiszed, járj utána!

Rácz Zsuzsanna

F E J T Ö R Ö K

Kedves Gyerekek!

Az alábbi rejtvényben olyan esemény van elrejtve, amely szeptember hónapban a gyermekeket iskolába szólítja. Nehezítésként az ötödik függőleges oszlop meghatározását kihagytuk, de a helyes szavak beírása után egy átlós és vízszintes sorból kiolvashatjátok a megfejtést!

Könyvet hordunk benne	Kútra járunk vele	Anna beceneve	Tizenkét hónap	Szájat nyitogat	Hajnali időpont

Tréfás feladatok!

– Az egyik taxiállomás öt kocsija közül a 3 első elhajtott. Hány kocsi maradt a helyén?

– Nyolc homokkupac meg hét homokkupac összehordva hány homokkupac?

– Egy 2 literes tejeskannában most 1 liter 6 dl tej van. Öntsünk hozzá még 7 decilitert! Mennyi tej lesz most a tejeskannában?

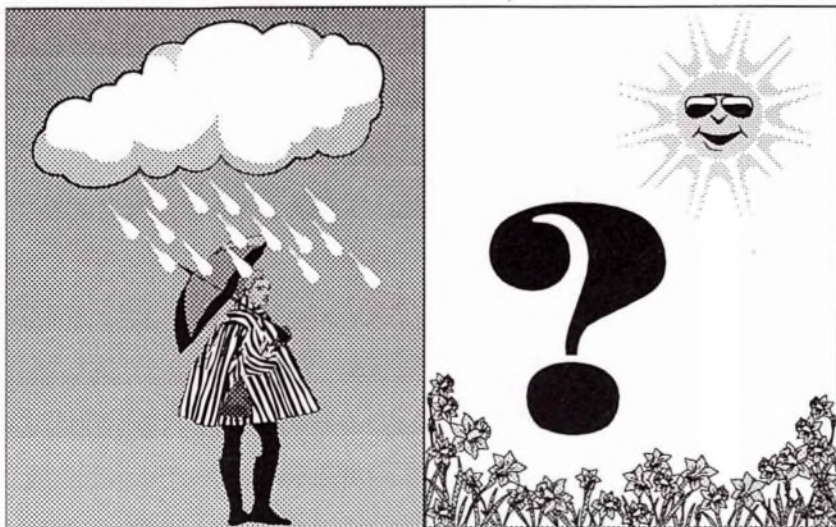
Jelet a helyére!

Az ábra apró üres négyzeteibe írjátok be a négy alpművetet (+, −, ×, :) egy-egy jelét úgy, hogy a műveletek elvégzése után az egyenlet helyes legyen! Minden jelet csak egyszer lehet használni!

$$10 \quad 40 \quad 8 \quad 5 \quad 3 = 77$$

Törd a fejed!

Most este 10 óra van. Kint esik az eső, az idő barátságtalan. Mit gondoltok, 72 óra múlva az idő megváltozik-e, napsütéses idő lesz-e?

TALÁLÓS KÉRDÉSEK

Mi megy át a vízen
árnyék nélkül?

*

Ki énekel a világ
nyelvén?

*

Balogh Péter uramnak
volt hat szép lánya, bizony
büszke is volt őkelme rája!

Mindegyik lánynak volt
egy fiútestvére, szerették is
egymást apjuk örömére!

Hány gyermeke volt
Balogh Péter úrnak?

Jó szórakozást kívánunk a rejtvényfejtéshez!

Az oldalt összeállította: Bujdosó Jánosné

Segítsen, hogy segíthessünk!

Alapítványunkhoz sok fiatal fordul ösztöndíj-támogatásért. Olyan fiatalok, akik szeretnének tanulni, képezni magukat, de szociális helyzetük miatt ez egyre nehezebb.

Nekünk is egyre nehezebb azt válaszolni, hogy sajnos anyagi lehetőségeink korlátozottsága miatt nem tudunk segíteni. De ha Ön segít nekünk, akkor a saját gyermekén segít. Ha Ön segít, akkor nekünk nem kell nemet mondanunk.

Bármilyen összegű befizetést köszönettel vesszünk. Mi 100 forintnak is örülni fogunk. A befizetett összegről igazolást adunk, így Ön adóalapjából levonhatja.

Bankszámlaszámunk:

**MTB Rt., Szolnok Megyei Igazgatósága,
„Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány,
11501103 10006117**

Köszönettel az Alapítvány leendő támogatóitjai nevében:

Paksi Éva
az alapítvány titkára

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot
..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

**Előfizetési díj egy évre: 480 Ft,
fél évre: 240 Ft**

A megrendelőlapot és az előfizetés díját
a szerkesztőség címére kell eljuttatni:

5000 Szolnok, Aranka utca 3.

Telefon:

06-60/387-293

Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.

*Megrendelőink között
az év végén ÉRTÉKES
vásárlási utalványokat
sorsolunk ki!*

INFORMÁCIÓS SZUPERSZTRÁDA

1997. szeptember 25-től működik a Roma Page magyar és angol nyelven. A létrehozó Kurt Lewin Alapítvány célja, hogy a magyarországi romákkal foglalkozó intézmények, szervezetek minél hatékonyabb megjelenése legyen biztosítva az interneten.

Címünk: <http://www.romapage.c3.hu>

Információk felhelyezésére mód van személyesen: minden csütörtökön 10.00-12.00-ig a Budapest II., Filér u. 21. III/6. szám alatt vagy levélben (ugyanazon címen), illetve e-mail-en keresztül: ligetugy@a.c3.hu.

JOGVÉDŐ IRODÁK

**Nemzeti és Etnikai Jogvédő Iroda
(vidéki irodák: Eger, Miskolc)**

Irodavezető: Dr. Furmann Imre
Cím: Budapest Pf. 453/269
Telefon: 322-1491

Szolnoki Kisebbségi Jogvédő Iroda

Irodavezető: Dr. Pálfi Miklós
Cím: 5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Telefon: 06-56/420-110

Cigányok Jog- és Érdekérvényesítő Irodája

Irodavezető: Dr. Kosztics István
Cím: 7600 Pécs, József A. u. 4.
Telefon: 06-72/325-558

Roma Parlament Konfliktusmegelőző és Jogvédő Irodája

Irodavezető: Dr. Pánczél Márta
Cím: 1084 Budapest, Tavaszmező út 6.
Telefon: 06-1/313-18-87

Roma Polgárjogi Alapítvány Jogvédő Iroda (vidéki irodák: Miskolc, Pécs, Debrecen)

Irodavezető: Horváth Aladár
Cím: Budapest VIII. Ferenc krt. 22.
Tel: 06-1/218-64-76

LAPTERJESZTŐKET KERESÜNK!

**Érdeklődni személyesen vagy telefonon lehet:
5000 Szolnok, Aranka u. 3. Tel.: 06-60/387-293.**

Országos vásárok naptára

1997. október hóra

Október 1. (szerda)
Miskolc osk.
Pécs X.1-től 5-ig r.
Tura oák.
Veszprémvarsány oák.

Október 2. (csütörtök)
Celldömölk ok.
Ónod oák.
Szeged-Cser. sor ok.
Vésztő oák.

Október 3. (péntek)
Gyöngyös oá.
Hódmezővásárhely oá.
Miskolc ok.
Tornyszentmiklós ok.

Október 4. (szombat)
Abony oá.
Békéscsaba oák.
Csorna av.
Debrecen

Nagy Vásár+ok.
Hajdúszoboszló ok.
Kaposvár av.
Kecskemét ok+kjv.
Komló oák+av.
Magyarnándor oák.
Marcali ok.
Miskolc av.
Ózd ok.
Pécs oák+av.
Siófok-Kiliti av.
Szentendre av.
Tura av.

Október 5. (vasárnap)
Albertirsa oák+av.
Békéscsaba av.
Bonyhád oák.
Bugac oák.
Debrecen
Nagy Vásár+ok.
Dunakeszi bv.
Gyomaendrőd av.
Gyöngyös av.
Hajdúszoboszló ok.
Kaposvár oák+ok.
Kecskemét ok+kjv.
Kiskunhalas

oák+av+kuv.
Lajosmizse oák+av.
Kistelek oák.
Kóka oák.
Miskolc av.
Mórahalom oák.
Nagykörös av.
Nyíregyháza av.
Pápa av.
Pécs ok+av.
Szabadszállás oák.
Szeged-Cs. sor av+mgv.
Szentendre av.
Tarnaméra oák.
Tiszacsege av.
Tizakécske av.

Tiszaroff oák.
Törökszentmiklós av.
Vámosgyörk kjv.

Október 6. (hétfő)
Csongrád oá.
Kiskörös oák.
Tiszacsege oák.

Október 7. (kedd)
Bátonyterenye oák.
Cegléd oá.
Dombóvár oák.
Nagyecsed oák.
Nagykanizsa oák.

Október 8. (szerda)
Csorna ok.
Csorna oá.
Makó oá.
Mezőcsáto ák.
Miskolc osk.

Október 9. (csütörtök)
Komádi oá.
Pálháza oák.
Pápateszér oák.
Szeged-Cserep. sor ok.

Október 10. (péntek)
Miskolc ok.
Sárvár oák.

Október 11. (szombat)
Bátaszék oák.
Csoma av.
Dévaványa oák.
Dunapataj oák.
Hajdúszoboszló ok.
Jászberény oák.
Kaposvár av.
Kecskemét ok+kjv.
Kerekegyháza oák.
Miskolc av.
Ózd oá.
Pécs ok+av.
Siófok-Kiliti av.
Szentendre av.
Tiszanána oák.
Törökszentmiklós oák.
Tura av.
Vámosgyörk oák.

Október 12. (vasárnap)
Abádszalók oák.
Battonya oák.
Békéscsaba av.
Dombóvár ok.
Dunaújváros oák.
Galgamácsa av.
Gödöllő osk.
Gyomaendrőd oák.
Hajdúszoboszló ok.
Jászdózsa oák.
Jászkarajenő oák.
Kaposvár ok.
Kecskemét ok+kjv.
Kiskunfélegyháza oák.
Miskolc av.

Nyíregyháza av.
Pásztó oák.
Pécs oák+av.
Szalkszentmárton oák.
Szeged-Kkd. ok.
Szekszárd oák+av.
Szentendre av.
Vámosgyörk kjv+mgv.
Zalaegerszeg av.

Október 13. (hétfő)
Győr oák.
Ozora ok.

Október 14. (kedd)
Gönc oák.
Zalaegerszeg oák.

Október 15. (szerda)
Hajdúnánás oák.
Jánoshalma oák+av.
Miskolc osk.
Vajszló oák.

Október 16. (csütörtök)
Pacska ok.
Ragály oák.
Szeged-Cserep. sor ok.

Október 17. (péntek)
Hódmezővásárhely oák.
Miskolc ok.

Október 18. (szombat)
Aszód oák.
Csorna av.
Hajdúszoboszló ok.
Kaposvár av.
Kecskemét osk.
Mezőberény oák.
Miskolc av.
Mohács oák.
Pécs oák+av.
Sárbogárd oák.
Siófok-Kiliti av.
Szentendre av.
Tura av.

Október 19. (vasárnap)
Békéscsaba av.
Böhönye oák.
Cegléd oák.
Dunaújváros av.
Fegyvernek bv.
Hajdúszoboszló ok.
Heves oák+av+mgv.
Jászfényszaru oák.
Jászládány oák.
Kaposvár ok.
Kecskemét ok+kjv.
Kiskunfélegyháza av.
Kunszentmiklós oák.
Miskolc av.
Mórahalom oák.
Nyíregyháza av.
Palotás oák.
Pécs oák+av.
Szászvár oák+av+mgv.
Szeged-Cs. sor av+mgv.

R Ö V I D Í T É S E K

av. = autóvásár
bv. = búcsúvásár
csv. = cserépvásár
kjav. = közúti jármű vásár
kuv. = kutyavásár
LNv. = Lovas Napok vására
mgv. = munkagép vásár
NTV = Nemzetközi Tavaszi Vásár
nmv. = népművészeti vásár
oá. = országos állatvásár
oák. = országos állat- és kirakó vásár
ok. = országos kirakó vásár
osk. = országos sertés- és kirakó vásár
PN = Pünkösdi Napok
r. = régiségvásár
üv. = ünnepi vásár

Szentendre av.
Tizakécske oák.
Tiszaszűly oák.
Vác oák.
Vámosgyörk kjv+mgv.

Október 20. (hétfő)
Boly oák.
Egyek oák.
Kapunár ok.
Nagydorog oák.
Szendrő oák.

Október 21. (kedd)
Fertőszentmiklós oák.
Sümeg ok.

Október 22. (szerda)
Miskolc osk.

Október 23. (csütörtök)
Hajdúszoboszló üv.
Jászszentlászló oák.
Tompá bv.

Október 24. (péntek)
Komádi oák.
Miskolc ok.

Október 25. (szombat)
Csanytelek oák.
Csorna av.
Hajdúszoboszló ok.
Isaszeg osk.
Jászárokszállás oák.
Kaposvár av.
Kapunár oá.
Kecskemét ok+kjv.
Kondoros oák.
Mágocs oák.
Mindszent oák.
Miskolc av.
Pécs ok+av.
Sárvár ok.
Siófok-Kiliti av.
Szentendre av.
Tura av.

Október 26. (vasárnap)
Békéscsaba av.
Csongrád av.
Hajdúszoboszló ok.

Jászákóhalma oák.
Jászkisér oák.
Kaposvár ok.
Kecskemét ok+kjv.
Kisújszállás av.
Kunmadaras oák.
Kunszállás oák.
Miskolc av.
Nagykátá oák.
Nagykörös oák.
Nyíregyháza av.
Pásztó av.
Pécs oák+av.
Pécsvárad oák.
Sikátor bv.
Siójut oák.
Szekszárd oák+av.
Szeged-Cs. sor av+mgv.
Szentendre av.
Vámosgyörk kjv+mgv.
Verpelét bv.

Október 27. (hétfő)
Kecel oák.
Szécsény oák.
Vámosmikola oák.
Verpelét oák.

Október 28. (kedd)
Pincehely oák.

Október 29. (szerda)
Kapolcs oák.
Miskolc osk.

Október 30. (csütörtök)
Örkény oák.
Szeged-Cser. sor ok.

Október 31. (péntek)
Dévaványa oá.
Miskolc ok.

**A vásárnaplót
összeállította:
Wilhelm István**

Oláh Mara alkotása